

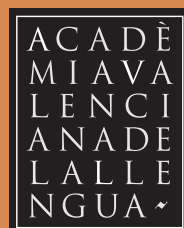
XXX ANIVERSARI
LLEI D'ÚS
I ENSENYA
MENT DEL
VALENCIÀ

06

documents: **La LUEV, camí de futur**

Estatus jurídic del valencià

i valoracions del procés de promoció

La LUEV, camí de futur
Estatus jurídic del valencià
i valoracions del procés
de promoció

Collecció Documents, 6

Edició a cura d'Honorat Ros i Pardo

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Edita: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Avinguda de la Constitució, 284. 46910 – València
avl@gva.es – www.avl.gva.es

ISBN: 978-84-482-5872-6

Depòsit legal: V-2851-2013

Impressió: gràfiques **vimar**
Alzavara de Sagunto, 11 • 46100 Sagunto (València) • España

Índex

Presentació.....	7
I. Preceptes rellevants de la normativa estatal	9
1. Constitució Espanyola	11
2. Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries ...	13
3. Llei de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú	21
4. Normativa sobre noms i cognoms	23
II. Preceptes rellevants de la normativa valenciana	27
1. Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana	29
2. Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià	33
3. Desplegament de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià ..	39
4. Llei de Radiotelevisió Valenciana	49
5. Llei de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua ...	51
6. Llei de la Funció Pública de la Comunitat Valenciana	55
7. Dictamen sobre els principis i criteris per a la defensa de la denominació i l'entitat del valencià	57
8. Principals documents normatius de l'AVL	65

III. Valoracions del procés de promoció del valencià en documents institucionals	67
1. Pla General de Promoció de l'Ús del Valencià	69
2. Dictamen del Consell Valencià de Cultura sobre la llengua	75
3. Pacte pel valencià	81
4. Decàleg d'Ares del Maestrat	87
5. Declaració institucional de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua amb motiu del vinté aniversari de la LUEV ..	91
6. Una invitació a continuar avançant	95
7. La situació social del valencià i iniciatives per a fomentar-ne l'ús	101
8. Consideracions sobre l'establiment d'un pla general plurilingüe en el sistema educatiu valencià	107

Presentació

En novembre del 2013 es complixen trenta anys de l'aprovació en les Corts Valencianes de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV) com a norma essencial de la política lingüística valenciana, una norma amb la qual es concretava el marc estatutari dels valencians pel que fa a la llengua pròpia. La promulgació d'esta llei va suposar una fita històrica en virtut de la qual els representants del poble valencià van rubricar un pacte de convivència lingüística amb el qual el valencià deixava d'estar legalment proscrit. La Generalitat garantia, així, un procés de promoció i foment de la llengua pròpia amb l'objectiu d'assolir «l'equiparació efectiva amb el castellà i garantir l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes en condicions d'igualtat».

Amb la LUEV s'inicia el camí cap al retrobament de la nostra història i la recuperació de l'estatus de la llengua del poble. Fou el resultat d'un moviment intel·lectual i cultural arrelat en la dècada dels seixanta, que popularment s'expressava amb un triplet reivindicatiu: «estatut d'autonomia», «parlem valencià» i «valencià a l'escola». Les Corts Valencianes assumiren l'objectiu de la recuperació de la plena identitat del poble valencià incloent en este procés, com a principal senya d'identitat, «retornar la nostra llengua a la categoria i el lloc que mereix, acabant amb la situació de deixadesa i deterioració en què es troba». Fou l'inici d'un dels processos de major transcendència i complexitat que la societat valenciana ha viscut al llarg de la seua història: la rehabilitació efectiva del valencià com a «llengua històrica i pròpia del nostre poble, del qual constitueix la més peculiar senya d'identitat».

Per a fer balanç d'un procés de compromís amb el valencià, hem recopilat en esta publicació els documents bàsics de l'estatus juridicolingüístic del valencià, en el context global de l'Estat espanyol i de la Unió Europea, destacant els avanços estatutaris, el desplegament de la LUEV i les novetats legislatives. La reforma de l'Estatut d'Autonomia (2006) ampliava l'estatus jurídic de la llengua pròpia vigent fins aleshores, ja que reconeixia explícitament el dret dels ciuta-

dans valencians a «rebre l'ensenyament del, i en, idioma valencià» (art. 6.2), així com a «dirigir-se a l'Administració de la Comunitat Valenciana en qualsevol de les dos llengües oficials i a rebre resposta en la mateixa llengua utilitzada» (art. 9.2).

També reunim en este llibre documents institucionals de diferents moments del procés que assenyalaven urgències i formulaven alternatives. Hem posat un accent especial en els documents aprovats pel Ple de l'AVL en la seua funció de «vetlar per l'ús del valencià» i d'«elevar al Consell de la Generalitat i les Corts Valencianes [...] observacions i consells pertinents per a l'ús normal del valencià en qualsevol de les seues manifestacions» (Llei de Creació de l'AVL, art. 7é). Són, en conjunt, fites del camí de redreçament, documents amb valor de record, amb vigència de present i que remarquen mesures urgents per a un futur millor. Darrere d'estos documents, hi ha les aspiracions i les reflexions de persones compromeses que optaren, en cada moment, per convergir en el foment del valencià. Mostren un camí que ja anem fent els valencians, i poden ser la base per a l'inici d'una nova reflexió renovadora de compromisos.

En contextos pròxims a les celebracions dels aniversaris vinté i vint-i-cinqué de la LUEV, l'AVL va promoure anàlisis globals sobre l'estat del valencià, anàlisis en les quals participaren un total de 89 tècnics en sociologia i política lingüística, tant en l'edició del *Llibre blanc de l'ús del valencià (I). Enquesta sobre la situació social del valencià. 2004* (2005) i del *Llibre blanc de l'ús del valencià (II). Iniciatives per al foment del valencià* (2008), com en l'organització del I Simposi Internacional sobre Situació i Perspectives del Plurilingüisme a Europa (2008), que foren la base de les seues declaracions institucionals. Així, en el trenté aniversari de la LUEV es convoca el simposi «El valencià: present i futur», amb la convicció que pugua ser un aplec de voluntats afavoridores del foment del valencià que ens permeta progressar en el procés de normalització lingüística.

HONORAT ROS I PARDO

President de la Secció de Foment de l'Ús del Valencià
de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua

1. Constitució espanyola

[BOE núm. 311, de 29 de desembre del 1978]

Preàmbul

La Nació espanyola [...] proclama la voluntat de:

[...] Protegir tots els espanyols i els pobles d'Espanya en l'exercici dels drets humans, les seues cultures i tradicions, llengües i institucions. [...]

Article 3

1. El castellà és la llengua espanyola oficial de l'Estat. Tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la.
2. Les altres llengües espanyoles seran també oficials en les respectives Comunitats Autònomes d'acord amb els seus Estatuts.
3. La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció.

2. Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries¹

Instrument de ratificació de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries, feta a Estrasburg el 5 de novembre de 1992

[Signatura: 5 de novembre del 1992; ratificació: 9 d'abril del 2001; entrada en vigor: 1 d'agost del 2001; *BOE* núm. 222, de 15 de setembre del 2001]

[...] Espanya declara que, als efectes previstos en els esmentats articles, s'entenen per llengües regionals o minoritàries les llengües reconegudes com a oficials en els estatuts d'autonomia de les comunitats autònomes del País Basc, Catalunya, Illes Balears, Galícia, Comunitat Valenciana i Navarra.

Així mateix, Espanya declara, als mateixos efectes, que també s'entenen per llengües regionals o minoritàries les que els estatuts d'autonomia protegeixen i emparen en els territoris on tradicionalment es parlen.

A les llengües esmentades en el paràgraf primer s'aplicaran les disposicions que a continuació s'indiquen [...]:

1. La Carta va ser aprovada com a convenció pel Comitè de Ministres del Consell d'Europa el dia 25 de juny de 1992, i oberta a la signatura dels estats membres del Consell d'Europa el dia 5 de novembre de 1992 a Estrasburg. Va entrar en vigor, en assolir-se la ratificació d'almenys cinc estats, el dia primer de març de 1998.

L'article 4 de la Carta, en relació amb els «Estatuts de protecció existents», assenyala:

«1. Cap de les disposicions d'esta Carta no es pot interpretar com a limitativa o derogatòria dels drets garantits per la Convenció Europea dels Drets Humans.

2. Les disposicions d'esta Carta no van en contra de les disposicions més favorables que regixen la situació de les llengües regionals o minoritàries, o l'estatut jurídic de les persones pertanyents a minories, que existisquen ja en una part o estiguen previstes per acords internacionals bilaterals o multilaterals pertinents.»

Article 8. Ensenyament

1. En matèria d'ensenyament, les parts es comprometen, en el territori en què estes llengües són usades, segons la situació de cadascuna d'estes llengües i sense perjudi de l'ensenyament de la llengua o de les llengües oficials de l'Estat: (a) [I] a fer possible una educació preescolar garantida en les llengües regionals o minoritàries corresponents; (b) [I] a fer possible un ensenyament primari garantit en les llengües regionals o minoritàries corresponents; (c) [I] a fer possible un ensenyament secundari garantit en les llengües regionals o minoritàries corresponents; (d) [I] a fer possible un ensenyament tècnic i professional garantit en les llengües regionals o minoritàries corresponents; (e) [III] si, a causa del paper de l'Estat respecte als centres d'ensenyament superior, els apartats I i II no poden ser aplicats, a fomentar i/o autoritzar la posada en pràctica d'un ensenyament universitari o d'altres formes d'ensenyament superior en les llengües regionals o minoritàries, o de mitjans que permeten estudiar estes llengües a la universitat o en altres centres d'ensenyament superior; (f) [I] a adoptar les mesures adients per tal que s'impartisquen cursos d'educació d'adults o d'educació permanent garantits principalment o totalment en les llengües regionals o minoritàries; (g) a adoptar disposicions per tal d'assegurar l'ensenyament de la història i de la cultura de les quals la llengua regional o minoritària és expressió; (h) a assegurar la formació inicial i permanent dels ensenyants necessària per a posar en pràctica els paràgrafs a a g acceptats per la part; (i) a crear un o diversos òrgans de control encarregats del seguiment de les mesures adoptades i dels progressos realitzats en l'establiment o el desenvolupament de l'ensenyament de les llengües regionals o minoritàries, i a establir sobre estos punts informes periòdics que seran fets públics.

2. En matèria d'ensenyament i pel que fa als territoris diferents d'aquells en què són usades tradicionalment les llengües regionals o minoritàries, les parts es comprometen a autoritzar, fomentar o establir, si el nombre de parlants d'una llengua regional o minoritària ho justifica, un ensenyament en o de la llengua regional o minoritària en els estadis apropiats de l'ensenyament.

Article 9. Justícia

Les parts es comprometen, pel que fa a les circumscripcions de les autoritats judicials en les quals residix un nombre suficient de persones que usen les llengües regionals o minoritàries que justifique les mesures especificades a

continuació, segons la situació de cadascuna d'estes llengües i a condició que la utilització de les possibilitats oferides pel present paràgraf no siga considerada pel jutge com a obstaculitzadora de la bona administració de la justícia:

a) en els procediments penals: (I) a assegurar que els òrgans jurisdiccionals, a petició d'una de les parts, porten el procediment en les llengües regionals o minoritàries; i/o (II) a garantir a l'acusat el dret a expressar-se en la seua llengua regional o minoritària; i/o (III) a assegurar que els requeriments i les proves, escrites o orals, no siguen considerades inadmissibles per l'únic motiu que estiguen formulades en una llengua regional o minoritària; i/o (IV) a expedir en estes llengües regionals o minoritàries, si algú ho demana, els actes vinculats a un procediment judicial, recurrent si cal a intèrprets i a traduccions que no impliquen costos addicionals per als interessats;

b) en els procediments civils: (I) a assegurar que els òrgans jurisdiccionals, a petició d'una de les parts, porten el procediment en les llengües regionals o minoritàries; i/o (II) a permetre, quan una part en un litigi ha de comparéixer en persona davant d'un tribunal, que s'expresses en la seua llengua regional o minoritària sense incórrer per això en despeses addicionals; i/o (III) a permetre la producció de documents i de proves en les llengües regionals o minoritàries, recurrent, si cal, a intèrprets i a traduccions;

c) en els procediments davant dels òrgans jurisdiccionals competents en matèria administrativa: (I) a preveure que els òrgans jurisdiccionals, a petició d'una de les parts, porten el procediment en les llengües regionals o minoritàries; i/o (II) a permetre, quan una part en un litigi ha de comparéixer en persona davant d'un tribunal, que s'expresses en la seua llengua regional o minoritària sense incórrer per això en despeses addicionals; i/o (III) a permetre la producció de documents i de proves en les llengües regionals o minoritàries, per a la qual cosa recorreran, si cal, a intèrprets i a traduccions;

d) a adoptar mesures a fi que l'aplicació dels apartats I i III dels paràgrafs *b* i *c* precedents i l'ús, si cal, d'intèrprets i de traduccions no impliquen costos addicionals per als interessats.

2. Les parts es comprometen: (a) a no refusar la validesa dels actes jurídics establits dins l'àmbit de l'Estat pel sol fet d'estar redactats en una llengua regional o minoritària.

3. Les parts es comprometen a posar a l'abast, en les llengües regionals o minoritàries, els textos legislatius nacionals més importants i aquells que con-

cernixen particularment els usuaris d'estes llengües, llevat que ja estiguen disponibles.

Article 10. Autoritats administratives i servicis públics

1. En les circumscripcions de les autoritats administratives de l'Estat en què residix un nombre de parlants de llengües regionals o minoritàries que justifique les mesures que seguixen i segons la situació de cada llengua, les parts es comprometen, en la mesura que això siga raonablement possible: (a) a garantir que les autoritats administratives usen les llengües regionals o minoritàries; (b) a posar a l'abast de la població formularis i textos administratius d'ús freqüent en les llengües regionals o minoritàries, o en versions bilingües; (c) a permetre a les autoritats administratives la redacció de documents en una llengua regional o minoritària.

2. Pel que fa a les autoritats locals i regionals en els territoris de les quals residix un nombre de parlants de llengües regionals o minoritàries que justifique les mesures que seguixen, les parts es comprometen a permetre i/o fomentar: (a) l'ús de les llengües regionals o minoritàries en el marc de l'administració regional o local; (b) la possibilitat per als parlants de llengües regionals o minoritàries de presentar sol·licituds orals o escrites en estes llengües; (c) la publicació per les col·lectivitats regionals dels seus textos oficials igualment en les llengües regionals o minoritàries; (d) la publicació per les col·lectivitats locals dels seus textos oficials igualment en les llengües regionals o minoritàries; (e) l'ús per les col·lectivitats regionals de llengües regionals o minoritàries en els debats de les seues assemblees, sense excloure, tanmateix, l'ús de la llengua o de les llengües oficials de l'estat; (f) l'ús per les col·lectivitats locals de llengües regionals o minoritàries en els debats de les seues assemblees, sense excloure, tanmateix, l'ús de la llengua o de les llengües oficials de l'estat; (g) l'ús o l'adopció, i quan corresponga juntament amb la denominació en la llengua o les llengües oficials, de les formes tradicionals i correctes de la toponímia en les llengües regionals o minoritàries.

3. Pel que fa als servicis públics garantits per les autoritats administratives o per qui actue pel seu compte, les parts es comprometen, en els territoris en què les llengües regionals o minoritàries són usades, segons la situació de cada llengua i en la mesura que això siga raonablement possible: (a) a garantir que les llengües regionals o minoritàries siguen usades amb motiu de la prestació

del servici; o (b) a permetre als parlants de llengües regionals o minoritàries de formular una petició i a rebre'n una resposta en estes llengües.

4. Per tal de posar en pràctica les disposicions dels paràgrafs 1, 2 i 3 que han acceptat, les parts es comprometen a adoptar una o diverses de les mesures següents: (a) la traducció o la interpretació eventualment sol·licitades; (b) la selecció i, si cal, la formació dels funcionaris i altres empleats públics en nombre suficient; (c) la satisfacció, en la mesura que siga possible, de les peticions dels empleats públics que coneguen una llengua regional o minoritària de ser assignats al territori en què esta llengua és usada.

5. Les parts es comprometen a permetre, a petició dels interessats, l'ús o l'adopció de patronímics en les llengües regionals o minoritàries.

Article 11. Mitjans de comunicació

1. Les parts es comprometen, per als parlants de les llengües regionals o minoritàries, en els territoris on estes llengües són usades, segons la situació de cada llengua, en la mesura que les autoritats públiques tinguen, de manera directa o indirecta, una competència, unes atribucions o un paper en este àmbit, respectant els principis d'independència i d'autonomia dels mitjans: (a) en la mesura que la ràdio i la televisió tenen una missió de servici públic, a garantir la creació d'almenys una emissora de ràdio i una cadena de televisió en les llengües regionals o minoritàries; (b) a fomentar i/o facilitar la creació d'almenys una emissora de ràdio en les llengües regionals o minoritàries; (c) a fomentar i/o facilitar la creació d'almenys una cadena de televisió en les llengües regionals o minoritàries; (d) a fomentar i/o facilitar la producció i la difusió d'obres àudio i audiovisuals en les llengües regionals o minoritàries; (e) a fomentar i/o facilitar la creació i/o el manteniment d'almenys un mitjà de premsa en les llengües regionals o minoritàries; (f) a estendre les mesures existents d'assistència financera a les produccions audiovisuals en llengües regionals o minoritàries; (g) a donar suport a la formació de periodistes i altre personal per als mitjans que usen les llengües regionals o minoritàries.

2. Les parts es comprometen a garantir la llibertat de recepció directa de les emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en una llengua usada en una forma idèntica o pròxima d'una llengua regional o minoritària, i a no oposar-se a la retransmissió d'emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en esta llengua. Es comprometen, a més, a garantir que no siga imposada a la premsa

cap restricció a la llibertat d'expressió i a la lliure circulació de la informació en una llengua usada en una forma idèntica o pròxima d'una llengua regional o minoritària. L'exercici de les llibertats esmentades més amunt, que comporta deures i responsabilitats, pot ser sotmés a certes formalitats, condicions, restriccions o sancions previstes per la llei, que constituïsquen mesures necessàries, en una societat democràtica, per a la seguretat nacional, per a la integritat territorial o per a la seguretat pública, per a la defensa de l'orde i per a la prevenció de la delinqüència, per a la protecció de la salut o de la moral, per a la protecció de la reputació o dels drets d'altri, per a impedir la divulgació d'informacions confidencials, o per a garantir l'autoritat i la imparcialitat del poder judicial.

3. Les parts es comprometen a garantir que els interessos dels parlants de llengües regionals o minoritàries siguin representats o presos en consideració en el marc dels òrgans que es puguen crear de conformitat amb la llei, amb la responsabilitat de garantir la llibertat i el pluralisme dels mitjans.

Article 12. Activitats i equipaments culturals

1. En matèria d'activitats i d'equipaments culturals (en particular de biblioteques, de videoteques, de centres culturals, de museus, d'arxius, d'acadèmies, de teatres i de cinemes, així com de treballs literaris i de producció cinematogràfica, d'expressió cultural popular, de festivals, d'indústries culturals, inclosa especialment la utilització de les noves tecnologies) les parts es comprometen, en allò que concierneix el territori en què tals llengües són usades i en la mesura que les autoritats públiques tinguen una competència, unes atribucions o un paper en este àmbit: (a) a fomentar l'expressió i les iniciatives pròpies de les llengües regionals o minoritàries, i a afavorir els diferents mitjans d'accés a les obres produïdes en estes llengües; (b) a afavorir els diferents mitjans d'accés a altres llengües de les obres produïdes en les llengües regionals o minoritàries, ajudant i desenvolupant les activitats de traducció, de doblatge, de postsincronització i de subtitulació; (c) a afavorir l'accés en llengües regionals o minoritàries a obres produïdes en altres llengües, ajudant i desenvolupant les activitats de traducció, de doblatge, de postsincronització i de subtitulació; (d) a garantir que els organismes encarregats d'organitzar o de donar suport a activitats culturals incorporen de manera adequada el coneixement i l'ús de les llengües i de les cultures regionals o minoritàries en les activitats de les quals tenen la iniciativa o a les quals aporten un sosteniment; (e) a afavorir la dotació dels

organismes encarregats d'organitzar o de donar suport a activitats culturals de personal que domine la llengua regional o minoritària, a més de la llengua o de les llengües de la resta de la població; (f) a afavorir la participació directa, en allò que concierneix els equipaments i els programes d'activitats culturals, de representants dels parlants de la llengua regional o minoritària; (g) a fomentar i/o facilitar la creació d'un o de diversos organismes encarregats d'aplegar, de rebre en depòsit i de presentar o publicar les obres produïdes en les llengües regionals o minoritàries; (h) si cal, a crear i/o promoure i finançar servicis de traducció i de recerca terminològica amb vistes a mantindre i desenvolupar, especialment, en cada llengua regional o minoritària una terminologia administrativa, comercial, econòmica, social, tecnològica o jurídica adequada.

2. Pel que fa als territoris diferents d'aquells en què les llengües regionals o minoritàries són tradicionalment usades, les parts es comprometen a autoritzar, a fomentar i/o preveure, si el nombre dels parlants d'una llengua regional o minoritària ho justifica, activitats o servicis culturals apropiats, de conformitat amb el paràgraf precedent.

3. Les parts es comprometen, en la seua política cultural a l'estranger, a donar un lloc apropiat a les llengües regionals o minoritàries i a la cultura de la qual són expressió.

Article 13. Vida econòmica i social

1. Pel que fa a les activitats econòmiques i socials, les parts es comprometen, per al conjunt del país: (a) a excloure de la seua legislació tota disposició que prohibisca o limite sense raons justificables el recurs a llengües regionals o minoritàries en els documents relatius a la vida econòmica o social, i especialment en els contractes de treball i en els documents tècnics, com ara les instruccions d'ús de productes o servicis; (b) a prohibir la inserció, en els reglaments interns de les empreses i els actes privats, de clàusules que excloguen o limiten l'ús de les llengües regionals o minoritàries, almenys entre els parlants de la mateixa llengua; (c) a oposar-se a les pràctiques tendents a desaconsellar l'ús de les llengües regionals o minoritàries en el marc de les activitats econòmiques o socials; (d) a facilitar i/o fomentar per altres mitjans que els esmentats en els apartats precedents l'ús de les llengües regionals o minoritàries.

2. En matèria d'activitats econòmiques i socials i en la mesura que les autoritats públiques hi tinguin competència, les parts, en el territori en què les llengües regionals o minoritàries són usades, i sempre que això siga raonablement possible, es comprometen: (a) a incloure, en les seues reglamentacions financeres i bancàries, mesures que permeten, en condicions compatibles amb els usos comercials, la utilització de les llengües regionals o minoritàries en la redacció d'ordes de pagament (xecs, lletres de canvi, etc.) o d'altres documents financers, o, si més no, a vetlar per la posada en pràctica d'eixe procés; (b) en els sectors econòmics i socials dependents directament del seu control (sector públic), a realitzar accions que fomenten l'ús de les llengües regionals o minoritàries; (c) a vetlar perquè els equipaments socials com ara els hospitals, les llars de jubilats i els albergs oferisquen la possibilitat de rebre i tractar en la seua llengua els parlants d'una llengua regional o minoritària que necessiten atencions per raons de salut, d'edat o per altres motius; (d) a vetlar, segons modalitats apropiades, perquè les instruccions de seguretat estiguen igualment redactades en les llengües regionals o minoritàries; (e) a posar a l'abast en les llengües regionals o minoritàries les informacions proporcionades per les autoritats competents relatives als drets dels consumidors.

Article 14. Intercanvis transfronterers

Les parts es comprometen: (a) a aplicar els acords bilaterals i multilaterals existents que les vinculen amb els estats en què es parla la mateixa llengua de manera idèntica o pròxima, o a esforçar-se per concloure'ls, si cal, de manera que puguen afavorir els contactes entre els parlants de la mateixa llengua en els estats implicats, en els àmbits de la cultura, de l'ensenyament, de la informació, de la formació professional i de l'educació permanent; (b) en benefici de les llengües regionals o minoritàries, a facilitar i/o a promoure la cooperació a través de les fronteres, especialment entre col·lectivitats regionals o locals en el territori de les quals s'usa la mateixa llengua de manera idèntica o pròxima.

3. Llei de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú

Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú

[BOE núm. 285, de 27 de novembre del 1992]

Article 35. Drets dels ciutadans

d) A utilitzar les llengües oficials en el territori de la seua comunitat autònoma, d'acord amb el que preveu esta Llei i la resta de l'ordenament jurídic.

Article 36. Llengua dels procediments

1. La llengua dels procediments tramitats per l'Administració General de l'Estat és el castellà. No obstant això, els interessats que es dirigisquen als òrgans de l'Administració General de l'Estat amb seu al territori d'una comunitat autònoma també poden utilitzar la llengua que siga cooficial en esta comunitat.

En este cas, el procediment s'ha de tramitar en la llengua que haja triat l'interessat. Si concorren diversos interessats en el procediment, i hi ha discrepància quant a la llengua, el procediment s'ha de tramitar en castellà, per bé que els documents o testimonis que requerisquen els interessats s'han d'expedir en la llengua que trien.

2. En els procediments tramitats per les administracions de les comunitats autònomes i de les entitats locals, l'ús de la llengua s'ha d'ajustar al que preveu la legislació autonòmica corresponent.

3. L'Administració pública instructora ha de traduir al castellà els documents, els expedients o les parts d'estos que hagen de tindre efecte fora del territori de la comunitat autònoma i els documents dirigits als interessats que així ho sol·liciten expressament. Si han de tindre efectes en el territori d'una comunitat autònoma on siga cooficial esta mateixa llengua diferent del castellà, no cal fer-ne la traducció.

4. Normativa sobre noms i cognoms

Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil

[BOE núm. 175, de 22 de juliol del 2011]²

Article 11. Drets davant del Registre Civil

Són drets de les persones davant del Registre Civil:

g) El dret a utilitzar davant del Registre Civil qualsevol de les llengües oficials en el lloc on radique l'oficina.

Article 37. Llengües oficials

Els ciutadans que insten la inscripció d'un fet o acte en el Registre Civil podran sol·licitar que esta es faça en qualsevol de les llengües oficials del lloc on radique l'oficina general del Registre Civil.

Article 50. Dret al nom

1. Tota persona té dret a un nom des del seu naixement.
2. Les persones són identificades pel seu nom i cognoms.
3. L'encarregat imposarà un nom i uns cognoms d'ús corrent al nascut la filiació del qual siga desconeguda. Igualment imposarà, després d'haver-los adver-

2. La Llei 20/2011 entra plenament en vigor el 22 de juliol del 2014. Fins llavors, continua parcialment vigent la Llei de 8 de juny del 1957, sobre el Registre Civil [BOE núm. 151, de 10 de juny del 1957], amb les modificacions introduïdes per la Llei 17/1977 [BOE núm. 7, de 8 de gener del 1977], la Llei 20/1994 [BOE núm. 161, de 7 de juliol del 1994], la Llei 40/1999 [BOE núm. 266, de 6 de novembre del 1999], la Llei 1/2004 [BOE núm. 313, de 29 de desembre del 2004], la Llei 13/2005 [BOE núm. 157, de 2 de juliol del 2005], la Llei 3/2007 [BOE núm. 65, de 16 de març del 2007] i la Llei 54/2007 [BOE núm. 312, de 29 de desembre del 2007].

tit i transcorregut un termini de tres dies, un nom d'ús corrent quan els que estiguen obligats a fixar-lo no l'indiquen.

4. A petició de l'interessat o del seu representant legal, l'encarregat del registre substituirà el nom propi d'aquell pel seu equivalent en qualsevol de les llengües espanyoles.

Article 52. Canvi de nom

L'encarregat del Registre Civil, per mitjà d'un procediment registral, podrà autoritzar el canvi de nom amb la declaració prèvia de l'interessat, que haurà de provar l'ús habitual del nou nom, i sempre que hi concórreguen les altres circumstàncies exigides en la legislació del Registre Civil.

Article 53. Canvi de cognoms per mitjà de declaració de voluntat

L'encarregat pot, per mitjà de declaració de voluntat de l'interessat, autoritzar el canvi de cognoms en els casos següents:

1r La inversió de l'orde de cognoms.

2n L'anteposició de la preposició «de» al primer cognom que fóra usualment nom propi o començara per tal, així com les conjuncions «i» o «y» entre els cognoms.

3r L'acomodació dels cognoms dels fills majors d'edat o emancipats al canvi de cognoms dels pares quan aquells ho consenten expressament.

4t La regularització ortogràfica dels cognoms a la llengua espanyola corresponent i l'adequació gràfica a l'espanyol de la fonètica de cognoms també estrangers.

5t Quan sobre la base d'una filiació rectificada amb posterioritat, el fill o els seus descendents pretenguen conservar els cognoms que van usar abans de la rectificació. Esta conservació de cognoms s'haurà d'instar dins dels dos mesos següents a la inscripció de la nova filiació o, si és el cas, a la majoria d'edat.

Reial Decret 193/2000, de modificació de determinats articles del Reglament del Registre Civil en matèria relativa al nom i cognoms i al seu orde

[BOE núm. 49, de 26 de febrer del 2000]

Article únic

Els articles del Reglament del Registre Civil, aprovat pel Decret de 14 novembre de 1958, que s'especifiquen a continuació tenen la següent redacció:

«Article 198

La inversió de cognoms dels majors d'edat es pot formalitzar mitjançant una declaració simple davant de l'encarregat del registre civil del domicili i no té efecte mentre no s'hi inscriba.

El mateix règim regix per a la regularització ortogràfica dels cognoms per a adequar-los a la gramàtica i a la fonètica de la llengua espanyola corresponent. Quan no siga un fet notori, cal acreditar pels mitjans oportuns que el cognom pertany a una llengua vernacle i la grafia exacta en este idioma».

II. Preceptes rellevants
de la normativa valenciana

1. Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana

Llei Orgànica 1/2006, de 10 d'abril, de Reforma de la Llei Orgànica 5/1982, d'1 de juliol, d'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana

[*DOCV* núm. 5238 i *BOE* núm. 86, d'11 d'abril del 2006]

Preàmbul

[...] La Generalitat vetlarà per la defensa de la identitat i els valors del Poble Valencià i el seu patrimoni històric [...].

També es definix la llengua valenciana com a pròpia de la Comunitat Valenciana i l'idioma valencià, junt amb el castellà, els dos idiomes oficials. [...]

Igualment, és motiu d'esta reforma el reconeixement de la Comunitat Valenciana, com a Nacionalitat Històrica per les seues arrels històriques, per la seua personalitat diferenciada, per la seua llengua i cultura i pel seu Dret Civil Foral. [...]

Article 6

1. La llengua pròpia de la Comunitat Valenciana és el valencià.
2. L'idioma valencià és l'oficial a la Comunitat Valenciana, igual que ho és el castellà, que és l'idioma oficial de l'Estat. Tots tenen dret a conèixer-los i a usar-los i a rebre l'ensenyament del, i en, idioma valencià.
3. La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial de les dos llengües, i adoptarà les mesures necessàries per tal d'assegurar-ne el coneixement.
4. Ningú no podrà ser discriminat per raó de la seua llengua.
5. S'atorgarà especial protecció i respecte a la recuperació del valencià.
6. La llei establirà els criteris d'aplicació de la llengua pròpia en l'Administració i l'ensenyament.

7. Es delimitaran per llei els territoris en els quals predomine l'ús d'una llengua o de l'altra, així com els que puguen ser exceptuats de l'ensenyament i de l'ús de la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana.

8. L'Acadèmia Valenciana de la Llengua és la institució normativa de l'idioma valencià.

Article. 9.2

[...] els ciutadans valencians tindran dret a dirigir-se a l'Administració de la Comunitat Valenciana en qualsevol de les seues dos llengües oficials i a rebre resposta en la mateixa llengua utilitzada.

Article 12

La Generalitat vetlarà per la protecció i defensa de la identitat i els valors i interessos del Poble Valencià i el respecte a la diversitat cultural de la Comunitat Valenciana i el seu patrimoni històric. La Generalitat procurarà, així mateix, la protecció i defensa de la creativitat artística, científica i tècnica, en la forma que determine la Llei competent.

Article 41. L'Acadèmia Valenciana de la Llengua

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua, institució de la Generalitat de caràcter públic, té per funció determinar i elaborar, en el seu cas, la normativa lingüística de l'idioma valencià.

La normativa lingüística de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua és d'aplicació obligatòria a totes les administracions públiques de la Comunitat Valenciana.

Quant al procediment del nomenament dels seus membres, funcions, facultats, estatut i duració del mandat, caldrà ajustar-se al que dispose la Llei de Les Corts que ho regule.

Article 35.1

A instància de La Generalitat, l'òrgan competent convocarà els concursos i oposicions per a cobrir les places vacants de Magistrats, Jutges, Secretaris Judicials i la resta de personal al servici de l'Administració de Justícia, d'acord

amb allò que disposa la Llei Orgànica del Poder Judicial. En esta resolució es tindrà en compte la seua especialització en el Dret Civil Foral Valencià i el coneixement de l'idioma valencià.

Article 58.2

[...] Els notaris hauran de garantir l'ús del valencià en l'exercici de la seua funció en l'àmbit de la Comunitat Valenciana de conformitat amb les normes d'este estatut. [...]

2. Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià

Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'Ús i Ensenyament del Valencià

[DOCV núm.133, d'1 de desembre del 1983]

Preàmbul

[...] Justificada la necessitat de regular aquesta matèria des del punt de vista legal, hi ha altres raons que motiven aquest text legislatiu.

La Generalitat Valenciana té un compromís irrenunciable en la defensa del patrimoni cultural de la Comunitat Autònoma i d'una manera especial amb la recuperació del valencià, llengua històrica i pròpia del nostre poble, del qual constitueix la més peculiar senya d'identitat.

Davant la situació diglòssica en què està immersa la major part de la nostra població, consegüent a la situació de sotmetiment del valencià mantinguda durant la història de quasi tres-cents anys, la Generalitat, com a subjecte fonamental en el procés de recuperació de la plena identitat del poble valencià, té el dret i el deure de retornar la nostra llengua a la categoria i el lloc que mereix, acabant amb la situació de deixadesa i deterioració en què es troba. La nostra irregular situació sociolingüística exigeix una actuació legal, que sense tardar acabe amb la postració i propicie l'ús i ensenyament del valencià per tal d'assolir l'equiparació total amb el castellà.

Aquesta Llei tracta de superar la relació de desigualtat que hi ha entre les dues llengües oficials de la nostra Comunitat Autònoma, i disposa les mesures pertinents per tal d'impulsar l'ús del valencià en tots els camps de la nostra societat, i especialment en l'Administració i l'ensenyament com a vehicles de recuperació. La finalitat última de la Llei és assolir, mitjançant la promoció del valencià, l'equiparació efectiva amb el castellà i garantir l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes en condicions d'igualtat i desterrar qualsevol forma de discriminació lingüística.

[...]

No hi ha cap dubte que aquesta perspectiva d'equiparació lingüística i de recuperació del valencià que la Llei contempla, té especial importància en la incorporació del valencià a l'ensenyament en tots els nivells educatius sobre els quals la Generalitat té competències, com a factor fonamental per a fer realitat el dret que tot ciutadà té a conèixer i usar el valencià. A aquest aspecte es dedica el Títol Segon de la Llei, el Capítol Primer del qual disposa l'obligatorietat de la incorporació a l'ensenyament en tots els nivells educatius, tret dels territoris castellanoparlants en què la incorporació esmentada es farà de manera progressiva, en atenció a la particular situació sociolingüística.

El valencià i el castellà són declarades llengües obligatòries en els Plans d'Ensenyament dels nivells no universitaris, i hom mirarà que els escolars reben els primers ensenyaments en la llengua habitual i que els alumnes assolisquen un coneixement oral i escrit d'ambdues llengües en nivells d'igualtat. S'estableix també que el professorat haurà de conèixer ambdues llengües oficials, amb previsió de l'adaptació dels plans d'estudis per a la capacitat deguda.

[...]

La Llei, des del més absolut respecte als drets d'aquells ciutadans la llengua habitual dels quals és el castellà, facilita l'extensió del coneixement del valencià a tota la nostra societat, sense distincions, ja que la llengua valenciana és part substancial del patrimoni cultural de tota la nostra societat, i la recuperació i extensió del seu ús com un dels factors de retrobament de la nostra identitat de poble, ens pertoca també a tots els valencians, independentment de la llengua habitual de cadascú.

Al Títol Tercer es reconeix el dret que tots els ciutadans tenen de ser informats pels mitjans de comunicació social, tant en valencià com en castellà i a utilitzar indistintament ambdues llengües quan hagen d'usar-los, i s'atribueix al Consell la promoció i la utilització del valencià en aquests mitjans, vetlant per una adequada presència del valencià en aquells dependents de la Generalitat.

El Títol Quart contempla l'actuació dels poders públics en el foment de la utilització del valencià en les activitats administratives i el seu coneixement pels funcionaris i empleats públics. Es preveu la possibilitat de bonificacions fiscals als actes i manifestacions relacionats amb el foment, divulgació i extensió del valencià. Es contempla la concertació d'acords amb l'Administració de Justícia per a la utilització del valencià als jutjats i tribunals, i amb l'Administració de l'Estat per a l'ús en els registres no subjectes a competència de la Generalitat

Valenciana. Hom atribueix al Govern Valencià la direcció tècnica i la coordinació del procés d'aplicació de la Llei d'Us i Ensenyament del Valencià. [...]

De l'ús oficial

Article 7

1. El valencià, com a llengua pròpia de la Comunitat Valenciana, ho és també de la Generalitat i de la seua Administració Pública, de l'Administració Local i de les altres corporacions i institucions públiques dependents d'aquelles.

2. El valencià i el castellà són llengües oficials a la Comunitat Valenciana i, com a tals, llur utilització per l'Administració es farà en la forma regulada per la Llei.

Article 10

Al territori de la Comunitat Valenciana, tots els ciutadans tenen el dret a adreçar-se i relacionar-se amb la Generalitat, amb els ens locals i altres de caràcter públic, en valencià.

De l'ús normal

Article 17

Tots els ciutadans tenen el dret a expressar-se en valencià en qualsevol reunió, així com a desplegar en valencià llurs activitats professionals, mercantils, laborals, sindicals, polítiques, religioses, recreatives i artístiques.

De l'aplicació del valencià a l'ensenyament

Article 18

1. La incorporació del valencià a l'ensenyament és obligatòria en tots els nivells educatius. Als territoris castellanoparlants que es relacionen al Títol Cinqué, la incorporació esmentada s'hi farà de forma progressiva, atenent la situació

sociolingüística particular, de la manera que reglamentàriament siga determinada.

2. El Consell vetlarà perquè la incorporació del valencià s'efectue de forma comprensiva amb les diferències i nivells en el coneixement i ús del valencià avui existents, i la superació dels quals és un dels objectius més importants d'aquesta Llei.

3. El valencià i el castellà són llengües obligatòries als plans d'ensenyament dels nivells no universitaris, tret de l'excepció feta al punt u.

Article 19

1. Hom procurarà, en la mesura de les possibilitats organitzatives dels centres, que tots els escolars reben els primers ensenyaments en llur llengua habitual, valencià o castellà.

2. Això no obstant, i sense perjudici de les excepcions regulades a l'article vint-i-quatre, al final dels cicles en què es declara obligatòria la incorporació del valencià a l'ensenyament i qualsevol que haja estat la llengua habitual en iniciar els estudis, els alumnes han d'estar capacitats per utilitzar, oralment i per escrit, el valencià en igualtat amb el castellà.

Article 23

1. **Atesa la cooficialitat del valencià i del castellà, els professors han de conèixer les dues llengües.**

2. **Els professors que quan entre en vigor aquesta Llei no tinguen un coneixement suficient del valencià seran capacitats progressivament mitjançant una política de voluntarietat, gradualitat i promoció professional.**

3. El Consell de la Generalitat Valenciana haurà de procurar que en els Plans d'Estudis de les Universitats i Centres de Formació del Professorat s'incloga el valencià com a assignatura, i de manera especial en aquests últims centres de manera que tots els professors, al final de la seua formació, tinguen un coneixement del valencià en els nivells oral i escrit en igualtat amb el que posseeixen del castellà. I tot això sense perjudici del que estableix la legislació general sobre la matèria.

4. La reglamentació reguladora de l'accés del professorat als centres públics i privats establirà el sistema perquè tots els professors de nou ingrés posseeixen les condicions fixades al número u d'aquest article.

L'ús del valencià als mitjans de comunicació social

Article 25

1. El Consell de la Generalitat Valenciana vetlarà perquè el valencià tinga una adequada presència a les emissores de ràdio i televisió i altres mitjans de comunicació gestionats per la Generalitat Valenciana, o sobre els quals aquesta Llei tinga competència, d'acord amb el que disposa la present Llei.
2. Impulsarà l'ús del valencià a les emissores de ràdio i televisió.
3. Fomentarà quantes manifestacions culturals i artístiques es realitzen en les dues llengües, tot rebent consideració especial les desenvolupades en valencià.
4. La Generalitat Valenciana recolzarà quantes accions vagen encaminades a l'edició, desenvolupament i promoció del llibre valencià, i tot això sense menyscar la llengua utilitzada, però amb un tractament específic als impresos en valencià.

De l'actuació dels poders públics

Article 27

El Consell de la Generalitat Valenciana, mitjançant disposicions reglamentàries, fomentarà l'ús del valencià en totes les activitats administratives dels òrgans dependents d'aquesta.

Article 28

De la mateixa manera hauran de procedir els ens públics d'acord amb els principis i excepcions determinats per la present Llei.

Article 30

1. La Generalitat Valenciana i les Corporacions Locals podran exceptuar i bonificar respecte d'obligacions fiscals els actes i manifestacions relacionats amb el foment, divulgació i extensió de la cultura valenciana, amb una consideració especial a les que comporten l'ús del valencià.

2. A les bases de convocatòria per a l'accés a càrrecs, ocupacions i funcions públiques, la Generalitat Valenciana i les corporacions locals, en l'àmbit de les respectives competències, valoraran el coneixement del valencià per tal que puguen realitzar-se les funcions públiques d'acord amb els principis d'ús del valencià previstos en aquesta Llei.

3. Els poders públics valencians, als efectes de l'apartat anterior, assenyalaran els llocs per als quals és preceptiu el coneixement del valencià.

[...]

Article 31

El Govern Valencià realitzarà amb l'Administració de Justícia els acords necessaris per a fer efectiu l'ús del valencià als jutjats i tribunals.

Article 32

Semblantment, i als efectes de normalitzar l'ús del valencià als registres públics no subjectes a competència de la Generalitat Valenciana, aquesta promourà amb els òrgans competents els acords pertinents.

Article 34

El Govern Valencià assumirà la direcció tècnica i la coordinació del procés d'ús i ensenyament del valencià assessorant totes les administracions públiques i particulars, i prenent les mesures que calguen per fomentar l'ús i l'extensió del valencià.

3. Desplegament de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià

a) En l'àmbit de l'ensenyament

Decret 127/2012, de 3 d'agost, del Consell, pel qual es regula el plurilingüisme en l'ensenyança no universitària a la Comunitat Valenciana

[DOCV núm. 6834, de 6 d'agost del 2012]

Preàmbul

[...] L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana determina en l'article 6, apartat 1, que la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana és el valencià. Així mateix, l'apartat 2 indica que l'idioma valencià és l'oficial a la Comunitat Valenciana, igual que ho és el castellà, que és l'idioma oficial de l'Estat; tots tenen dret a conèixer-los i a usar-los i a rebre l'ensenyament de l'idioma valencià i en idioma valencià. Atenent el caràcter de llengua pròpia del valencià, l'apartat 5 de l'article 6 assenyalava que s'atorgarà especial protecció i respecte a la recuperació del valencià. [...]

Article 1. Objecte

L'objecte d'este decret és regular el plurilingüisme en l'ensenyança no universitària, per mitjà de l'establiment de dos programes de caràcter progressiu d'aplicació en les etapes d'Educació Infantil, Educació Primària, Educació Secundària Obligatòria, Batxillerat i Formació Professional.

Article 2. Àmbit d'aplicació

1. Este decret serà aplicable en els centres docents públics i privats concertats de la Comunitat Valenciana degudament autoritzats per a impartir ensenyances d'Educació Infantil, Educació Primària, Educació Secundària Obligatòria, Batxillerat i Formació Professional.

2. Els centres privats no concertats podran acollir-se al que disposa este decret.

Article 3. Definicions

1. **Programes lingüístics:** programes desenrotllats en els centres que garanteixen, en els termes que preveu l'article 19.1 de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, de la Generalitat, d'Ús i Ensenyament del Valencià, el dret de les famílies que els seus fills i filles reben les primeres ensenyances en la llengua cooficial triada pels pares, les mares o els representants legals de l'alumnat, ja siga esta el valencià o el castellà; i amb els quals s'aspira que puguen disposar a la Comunitat Valenciana de la possibilitat que els seus fills i filles estudien en valencià, en castellà i, al mateix temps, en almenys una llengua estrangera, preferentment en anglés.

2. **Programa plurilingüe:** programa lingüístic que es caracteritza per l'ensenyança de continguts curriculars en valencià, en castellà i en anglés, i que pot incorporar a més altres llengües estrangeres.

3. **Programa Plurilingüe d'Ensenyament en Valencià (PPEV):** programa plurilingüe que té com a llengua base per a l'ensenyament el valencià. Pot aplicar metodologies i mesures organitzatives d'immersió lingüística en funció del context sociolingüístic i dels resultats de les avaluacions.

4. **Programa Plurilingüe d'Ensenyament en Castellà (PPEC):** programa plurilingüe que té com a llengua base per a l'ensenyament el castellà.

5. **Projecte Lingüístic de Centre (PLC):** document del centre docent que arreplega les mesures organitzatives i curriculars per al desenrotllament dels programes lingüístics que es poden aplicar en un centre.

Article 4. El tractament de les llengües cooficials en els programes plurilingües

[...] 2. Els dos programes han de preveure, en tots els nivells de les distintes ensenyances, la presència en el currículum d'àrees, matèries o mòduls impartits en valencià i en castellà, independentment de la llengua base del programa plurilingüe que s'aplique, de manera que, almenys i a més de les

àrees o matèries lingüístiques, s'impartisca una més en la llengua que no és la base del programa.

3. Des de l'inici de l'Educació Primària i, en el cas del programa plurilingüe d'ensenyament en castellà —a què fa referència l'article 6.1 d'este decret—, l'àrea relacionada amb el coneixement del medi natural i social s'ha d'impartir en valencià en els termes municipals de predomini lingüístic valencià assenyalats en l'article 35 de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, i en castellà en els termes municipals de predomini lingüístic castellà assenyalats en l'article 36 de la mateixa llei, sense perjuí que una part del currículum de l'àrea puga impartir-se en una llengua distinta dins del marc d'iniciatives pedagògiques previstes en el Projecte Lingüístic de Centre.

4. En totes les àrees, matèries o mòduls lingüístics (valencià, castellà, llengües estrangeres) la llengua d'ensenyament serà necessàriament la llengua objecte d'aprenentatge. En les àrees, matèries o mòduls lingüístics o no lingüístics impartits en valencià, castellà o en llengua estrangera, l'alumnat haurà d'utilitzar eixa mateixa llengua vehicular tant per a la comunicació oral com escrita.

5. Els centres docents de la Comunitat Valenciana a què fa referència l'article 2.1 i aquells que s'acullen al que disposa este decret (article 2.2) han d'assegurar que el seu alumnat adquirisca, al finalitzar l'educació bàsica, una competència lingüística igual en valencià i en castellà, excepte quan s'aplique l'exempció del valencià, d'acord amb el que disposa l'article 24 de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, de la Generalitat, d'Ús i Ensenyament del Valencià, en els termes que reglamentàriament es determine. La conselleria competent en matèria d'educació determinarà el procediment per a sol·licitar l'exempció de l'ensenyança del valencià i, si és el cas, de la seua avaluació.

6. En aplicació de l'article 19.1 de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, de la Generalitat, d'Ús i Ensenyament del Valencià, en l'Educació Infantil el Projecte Lingüístic de Centre, en la mesura de les possibilitats organitzatives dels centres, haurà d'incloure mesures organitzatives i pedagògiques que garantisquen el dret dels pares, les mares o els representants legals de l'alumnat a triar la llengua cooficial en què es vehicularan els diferents àmbits d'actuació, sense perjuí del que disposa l'article 4.2 d'este decret. Correspondrà a la conselleria competent en matèria d'educació determinar el procediment pel qual els pares, les mares o els representants legals de l'alumnat comunicaran la seua elecció al centre.

Article 6. Els programes plurilingües

1. El programa plurilingüe en què la llengua base d'ensenyament siga el valencià es denominarà Programa Plurilingüe d'Ensenyament en Valencià (PPEV) i el programa plurilingüe en què la llengua base d'ensenyament siga el castellà es denominarà Programa Plurilingüe d'Ensenyament en Castellà (PPEC).

2. Fins a l'aprovació dels projectes lingüístics dels centres educatius, estos contindran els programes plurilingües que corresponguen als programes d'educació bilingüe (Programa Ensenyament en Valencià PEV, Programa d'Immersion Lingüística PIL i Programa d'Incorporació Progressiva PIP) que tenen implantats en el moment de l'entrada en vigor d'este decret. En este sentit, el PEV i el PIL s'assimilaran al PPEV, i el PIP al PPEC.

3. Correspon a la conselleria competent en matèria d'educació determinar la llengua base del programa o programes d'aplicació en cada centre públic a la vista dels resultats de les avaluacions desenrotllades en el centre, de criteris de planificació educativa que garantisquen el compliment de l'article 6 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana i d'una consulta sobre la preferència del programa que s'haurà de realitzar en cada centre als pares, les mares o els representants legals de l'alumnat, prèvia campanya informativa per part de la conselleria competent en matèria d'educació per a informar sobre la consecució dels objectius plurilingües. Este mateix procediment se seguirà en el cas de possibles modificacions del programa o programes d'aplicació en els centres.

4. El PPEV i el PPEC tenen com a objectiu assegurar, al finalitzar l'educació bàsica, l'adquisició per part de l'alumnat d'una competència lingüística igual en valencià i en castellà, així com el domini funcional de la llengua anglesa.

5. Els dos programes plurilingües es caracteritzen per l'ensenyament, en tots els nivells, de continguts curriculars d'àrees, matèries o mòduls no lingüístics en valencià, castellà, així com l'establiment de mesures organitzatives i curriculars que reforcen l'aprenentatge de l'anglès.

[...]

Article 9. Requisits específics per als llocs docents

La conselleria competent en matèria d'educació catalogarà lingüísticament els llocs de treball en els centres públics amb la finalitat de garantir la continuïtat dels programes plurilingües.

Decret 62/2002, de 25 d'abril, del Govern Valencià, pel qual es regula l'acreditació dels coneixements lingüístics per a l'accés i la provisió de llocs en la funció pública docent no universitària a la Comunitat Valenciana

[DOCV núm. 4240, de 2 de maig del 2002]

Article 1. Coneixement dels idiomes oficials

El personal docent dels centres d'ensenyança no universitària i dels servicis o unitats de suport escolar i educatiu dependents de la Conselleria de Cultura i Educació ha de tindre el coneixement adequat, tant a nivell oral com escrit, dels dos idiomes oficials de la Comunitat Valenciana.

Article 2. Supòsits en què s'haurà d'acreditar

L'acreditació del coneixement adequat a què es referix l'article anterior s'exigirà en els procediments selectius d'ingrés i d'accés a cossos docents que es convoquen a la Comunitat Valenciana, inclosos els procediments d'accés a la condició de catedràtic.

b) En altres àmbits

La Comissió Interdepartamental per a l'aplicació de l'ús del valencià

Decret 178/1988, de 15 de novembre, del Consell de la Generalitat Valenciana, pel qual s'estableix la composició i funcions de la Comissió Interdepartamental per a l'aplicació de l'ús del valencià, d'acord a la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'Ús i Ensenyament del Valencià

[DOCV núm. 954, de 30 de novembre del 1988]

Article 2

La Comissió Interdepartamental per a l'aplicació de l'ús del valencià tindrà les funcions següents:

1. **Proposar les mesures de coordinació de l'acció general de la Generalitat Valenciana dirigida a la normalització de l'ús oficial del valencià.**
2. **Impulsar l'ús del valencià en l'Administració Pública de la Generalitat Valenciana.**
3. Promocionar l'ús del valencià a tota la resta de les administracions públiques mitjançant l'establiment dels convenis oportuns.
4. Realitzar el seguiment de l'aplicació de la LUEV en l'àmbit de l'ús oficial i proposar les mesures adients per a la plena aplicació.

La Junta Qualificadora de Coneixements del Valencià

Decret 47/1989, de 4 d'abril, del Consell de la Generalitat Valenciana, pel qual es regulen les funcions, composició i organització de la Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià

[DOCV núm. 1039, de 7 d'abril del 1989]

Article primer

La Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià [...] té per funció expedir certificats oficials administratius de coneixements de valencià en els diversos nivells i especialitats.

Aquests certificats oficials administratius a compleixen les finalitats següents:

- a) **Acreditar els coneixements suficients de valencià del personal que ha d'exercir en les Administracions Públiques càrrecs, ocupacions i funcions per als quals el coneixement del valencià s'estableix com a requisit o mèrit.**
- b) **Acreditar els coneixements de valencià de la població adulta amb independència dels estudis reglats de valencià.**

Regulació de la senyalització

Decret 145/1986, de 24 de novembre, del Consell de la Generalitat Valenciana, sobre senyalització de vies i de serveis públics en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana

[DOCV núm. 509, de 20 de gener del 1987]

Article 1

Es retolarà en valencià la senyalització de les autopistes, carreteres, els camins, les estacions ferroviàries i d'autobusos, els ports comercials, els de refugi i els esportius, de les dependències i els serveis d'interés públic que depenen de la Generalitat Valenciana, de les Entitats Locals radicades a la Comunitat Valenciana i dels serveis que aquestes gestionen per concessió, a més de la retolació també en castellà quan pertocarà.

Ordre d'1 de desembre de 1993, de la Conselleria d'Educació i Ciència, sobre l'ús de les llengües oficials en la toponímia, en la senyalització de les vies de comunicació i en la retolació dels serveis públics en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana

[DOCV núm. 2227, de 15 de març del 1994]

Primer

1. El criteri general de l'ús de les llengües oficials a la Comunitat Valenciana en la senyalització de vies i serveis públics, s'atindrà predomini lingüístic establert en el títol cinquè de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià.
2. En els casos en què, per manament legal, es requereisca la senyalització en les dues llengües, es donarà prioritat a una o altra llengua segons el predomini lingüístic del territori en què s'ubique el senyal.

Procediment per a l'alteració del nom dels municipis

Decret 58/1992, de 13 d'abril, del Govern Valencià, pel qual es regula el procediment per a l'alteració del nom dels municipis

[DOCV núm. 1775, de 05 de maig del 1992]

Article primer

1. Aquest decret regula el procediment per a l'alteració del nom dels municipis de la Comunitat Valenciana. La nova denominació del municipi s'haurà d'adequar a la seua tradició històrica i lingüística. [...]

3. La denominació del municipi podrà ser en castellà o en valencià, o en les dues llengües. Els municipis que tinguen denominació en les dues llengües hauran d'utilitzar el seu nom en forma bilingüe. [...]

Article segon

L'expedient d'alteració del nom dels municipis s'iniciarà mitjançant acord de l'ajuntament en ple, adoptat després de l'informe de la secretaria i amb el quòrum exigut per l'article 47.2.d) de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, amb instrucció de l'expedient on es raone i es justifique adequadament el canvi que es proposa amb els informes de particulars o d'entitats amb autoritat sobre el tema.

Article quart

1. Vist l'expedient tramés per l'ajuntament i els informes justificatius sobre l'alteració de denominació, la Conselleria d'Administració Pública sol·licitarà informe a l'òrgan competent en matèria de política lingüística de la Generalitat Valenciana qui, en els casos que considere oportú, elevarà consulta al Consell Valencià de Cultura.

2. L'òrgan competent en matèria de política lingüística haurà de trametre informe en el termini d'un mes a partir de la data de sol·licitud formulada per la Conselleria d'Administració Pública.

Article cinqué

1. Si l'informe emés és favorable a l'alteració de la denominació del municipi, la Conselleria d'Administració Pública elevarà proposta de resolució al Govern Valencià, qui resoldrà. El decret del Govern Valencià es notificarà a l'entitat local i es publicarà en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

2. La Conselleria d'administració Pública comunicarà l'alteració de la denominació del municipi a l'administració de l'Estat perquè l'anote en el Registre d'Entitats Locals i la publique en el *Butlletí Oficial de l'Estat*

Llei 8/2010, de 23 de juny, de la Generalitat Valenciana, de Règim Local de la Comunitat Valenciana

[DOCV núm. 6296, de 24 de juny del 2010]

Article 21

1. El canvi de denominació d'un municipi serà aprovat per decret del Consell, a instàncies de la corporació mitjançant un acord plenari adoptat amb el vot favorable de la majoria absoluta del nombre legal dels seus membres i amb un informe previ de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

2. El procediment i criteris per a portar a efecte l'alteració de la denominació dels municipis es desplegarà reglamentàriament.

4. Llei de Radiotelevisió Valenciana

Llei 3/2012, de 20 de juliol, de la Generalitat, d'Estatut de Radiotelevisió Valenciana

[DOCV núm. 6824, del 23 de juliol del 2012]

Article 2. Funcions i objectius generals del servei públic

[...]

j) Difondre i protegir la llengua valenciana [...].

Article 5. Ús del valencià

Radiotelevisió Valenciana SA, utilitzarà preferentment el valencià en la prestació del servei de comunicació audiovisual.

5. Llei de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua

Llei 7/1998, de 16 de setembre, de la Generalitat Valenciana, de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua

[DOCV núm. 3334, de 21 de setembre del 1998]

Preàmbul

[...] Per la seua part, la Llei 4/1983 de 23 de novembre, d'Us i Ensenyament del Valencià, suposà la plasmació del compromís de la Generalitat Valenciana en la defensa del patrimoni cultural de la nostra Comunitat Autònoma i, d'una manera especial, en la recuperació del valencià, definit com a «llengua històrica i pròpia del nostre poble». La Llei tracta de superar la relació de desigualtat existent entre les llengües oficials de la Comunitat Valenciana, i disposa actuacions necessàries per tal d'impulsar l'ús del valencià en diferents àmbits de la societat, tot afavorint l'equiparació efectiva entre el valencià i el castellà.

Igualment, la mencionada Llei afirma que el valencià és «part substancial del patrimoni cultural de tota la nostra societat» i, en conseqüència, el Govern Valencià es considera posseïdor, en l'actual cojuntura històrica, de la capacitat necessària per tal de possibilitar que els diversos sectors socials de tota la Comunitat Valenciana puguen sentir-se compromesos en el procés de recuperació de l'idioma que ha tingut l'honor de rebre del nostre poble la seua estima i la seua noble gentilesa. Una premissa per a garantir l'ús «normal i oficial» del valencià, tal com preveu l'article 7 de l'Estatut d'Autonomia, i per tant, per a garantir la seguretat jurídica dels administrats, és que tota l'Administració Pública es regisca per una mateixa normativa ortogràfica i gramatical del valencià. Tal aspecte no fou previst específicament en el cas de l'Estatut d'Autonomia ni en la Llei d'Us i Ensenyament del Valencià, si bé en l'article 34 de la mencionada Llei s'establix que el Govern Valencià «assumirà la direcció tècnica i la coordinació del procés de l'ús i l'ensenyament del valencià assessorant al respecte totes les Administració Públiques i particulars, i adoptant les mesures que siguen per a fomentar l'ús i l'extensió del valencià».

Per estes i altres qüestions les Corts Valencianes acordaren el 17 de setembre de 1997 sol·licitar al Consell Valencià de Cultura que dictaminara sobre les «qüestions lingüístiques» valencianes. El Dictamen aprovat el 13 de juliol de 1998 en la seua part dispositiva és el següent:³

[...]

Article 1

Es crea l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL) com a institució de la Generalitat Valenciana [...].

Article 3

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua és la institució que té per funció determinar i elaborar, en el seu cas, la normativa lingüística de l'idioma valencià. Així com, vetllar pel valencià partint de la tradició lexicogràfica, literària, i la realitat lingüística genuïna valenciana, així com, la normativització consolidada, a partir de les denominades Normes de Castelló.

Article 5

Les decisions de la AVL, en l'exercici de les funcions que hi corresponen, hauran de ser observades per totes les Institucions de la Generalitat, pels Poders Públics, per la resta d'Administracions Públiques, el sistema educatiu, i els mitjans de comunicació, les entitats, els organismes i empreses, de titularitat pública o que compten amb finançament públic.

Article 7

Seran competències de l'AVL:

a) Determinar la normativa oficial del valencià en tots els seus aspectes.

3. Reproduïm íntegrament el susdit Dictamen en les pàgines 75-79 d'esta publicació.

b) Fixar, a sol·licitud de la Generalitat, les formes lingüísticament correctes de la toponímia i l'onomàstica oficial de la Comunitat Valenciana, per a la seua aprovació oficial.

c) Emetre i difondre informes o dictàmens i realitzar els estudis sobre la normativa i l'onomàstica oficial valenciana, ja siga a iniciativa pròpia o a requeriment de les institucions públiques de la Comunitat Valenciana.

d) Vetlar per l'ús normal del valencià i defensar la seua denominació i entitat.

e) Informar sobre l'adequació a la normativa lingüística de l'AVL dels textos produïts per les institucions públiques o que requerisquen l'aprovació oficial, així com de la producció audiovisual de la Comunitat Valenciana.

f) **Elaborar i elevar al Consell de la Generalitat i a les Corts Valencianes una Memòria Anual en la qual, a més d'exposar les seues activitats durant l'exercici, es recullen les observacions i consells pertinents per a l'ús normal del valencià en qualsevol de les seues manifestacions.**

g) Aquelles que, dins de l'àmbit de les seues competències, li encarreguen el President de la Generalitat, les Corts Valencianes o el Govern Valencià.

Article 8

El Consell sol·licitarà a la AVL l'emissió d'informe o dictamen sobre els seus avantprojectes legislatius o normatius relacionats amb la normativa, la toponímia i l'onomàstica del valencià. [...]

6. Llei de la Funció Pública de la Comunitat Valenciana

Llei 10/2010, de 9 de juliol del 2010, d'Ordenació i de Gestió de la Funció Pública Valenciana

[DOCV núm. 6310, de 14 de juliol del 2010]

Article 53. Requisits d'accés

2. Els qui superen les proves selectives acreditaran els seus coneixements de valencià mitjançant la presentació dels certificats, diplomes o títols que hagen estat homologats per la Generalitat, o mitjançant la realització d'un exercici específic a aquest efecte. El personal que no puga acreditar els coneixements esmentats haurà de fer els cursos de perfeccionament que amb aquesta finalitat organitze l'Administració de la Generalitat.

Article 56. Sistemes selectius

2. Tindrà caràcter preferent en la selecció de personal funcionari el sistema d'oposició, que consisteix en la realització d'una o més proves de capacitat adequades per a determinar l'aptitud de les i els aspirants amb relació a les funcions i les tasques. Les proves susdites podran consistir en la comprovació dels coneixements i la capacitat analítica de les i els aspirants, de forma oral o escrita, en la realització d'exercicis que demostrin la possessió d'habilitats i destreses, en la comprovació del domini del valencià i d'altres idiomes [...].

Article 88. Obligacions

4. Informar la ciutadania sobre aquelles matèries o assumptes que tinguen dret a conèixer, facilitar l'exercici dels seus drets i el compliment de les seues obligacions, així com l'atenció en qualsevol de les llengües oficials de la Comunitat Valenciana.

Article 100. Concurs

2. En els termes que es disposen reglamentàriament, es podran valorar, entre altres, els mèrits següents:

[...]

- c) Coneixement del valencià.
- d) Coneixement d'altres idiomes comunitaris.

Article 141. Faltes molt greus

b) Tota actuació que supose discriminació per raó d'origen racial o ètnic, religió o conviccions, discapacitat, edat o orientació sexual, llengua, opinió, lloc de naixement o veïnat, sexe o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

7. Dictamen sobre els principis i criteris per a la defensa de la denominació i l'entitat del valencià

Resolució 2/2005, de 29 de març, de la Presidència de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, per la qual es publica l'Acord de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), adoptat en la reunió plenària de 9 de febrer del 2005, pel qual s'aprova el *Dictamen sobre els principis i criteris per a la defensa de la denominació i l'entitat del valencià*

[DOCV núm. 4983, del 12 d'abril del 2005]

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua, ens normatiu del valencià, segons estableix la Llei 7/1998, de 16 de setembre, de la Generalitat Valenciana, té entre les seues competències la de «vetllar per l'ús normal del valencià i defensar la seua denominació i entitat» (art. 7.d).

D'acord amb l'article 4 de la mateixa Llei, l'AVL en les seues actuacions s'inspirarà en els «principis i criteris [...] que es desprenen del dictamen aprovat pel Consell Valencià de Cultura [...] que figura en el preàmbul de la llei», el qual, pel que fa al nom i a la naturalesa del valencià, estableix el següent:

a) «El nostre Estatut d'Autonomia denomina "valencià" a la llengua pròpia dels valencians, i per tant este terme ha de ser utilitzat en el marc institucional, sense que tinga caràcter exclouent.»

b) «L'esmentada denominació "valencià", i també les denominacions "llengua pròpia dels valencians" o "idioma valencià", o altres, avalades per la tradició històrica valenciana, l'ús popular, o la legalitat vigent, no són ni han de ser objecte de qüestionament o polèmica. Totes servixen per a designar la nostra llengua pròpia.»

c) «El valencià, idioma històric i propi de la Comunitat Valenciana, forma part del sistema lingüístic que els corresponents Estatuts d'Autonomia dels territoris hispànics de l'antiga Corona d'Aragó reconeixen com a llengua pròpia.»

Partint d'estos principis, el Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, en la reunió del 19 de desembre del 2003, va aprovar una *Declaració institucional sobre el nom i entitat del valencià i sobre la normativa oficial vigent*, en la qual s'establien, entre altres, estos postulats:

1. «La denominació de valencià és tradicional, històrica, legal, estatutària i, per tant, la més adequada al marc institucional.»
2. «Esta denominació no és incompatible ni ha d'entrar en contradicció amb altres denominacions també tradicionals, històriques i legals, que rep la llengua pròpia dels valencians.»
3. «El nom de la llengua i la seua naturalesa no han de ser objecte de polèmiques inútils ni de cap classe d'instrumentalització cultural, social ni política, ja que això només contribuïx a fomentar la desunió entre els parlants, a dificultar la promoció del seu ús i a obstaculitzar la seua normalitat plena.»
4. «La diversitat onomàstica del valencià no pot servir de base a iniciatives que projecten una imatge fragmentada del sistema lingüístic que els valencians compartim amb altres territoris. Les iniciatives que adopten els poders públics per a difondre el valencià fora del nostre àmbit lingüístic tenen tot el reconeixement de l'AVL. En tot cas, estes han de garantir la difusió de la nostra peculiaritat idiomàtica i s'han d'ajustar a criteris conceptuals i onomàstics de caràcter integrador.»

A més, en el punt 5 d'eixa mateixa *Declaració*, s'anunciava un dictamen més detallat i precís sobre les qüestions anteriors, alhora que, en el punt 6, l'AVL demanava «a les institucions públiques ser consultada en tots els casos en els quals es legisle o es prenguen iniciatives sobre el valencià, en allò que afecta les competències legals que té atribuïdes».

En virtut de tot el que antecedit, atesos els articles 4, 7.c i 7.d de la Llei 7/1998, de 16 de setembre, de la Generalitat Valenciana, de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, el Ple de l'AVL, en la reunió del 9 de febrer del 2005,

ACORDA

1. Aprovar, amb caràcter prescriptiu, el *Dictamen sobre els principis i criteris per a la defensa de la denominació i l'entitat del valencià* [...].

Preàmbul

L'estima dels valencians per la llengua pròpia, considerada com la principal senya d'identitat del poble valencià, ha quedat palesa al llarg de la història. Esta estima s'ha manifestat, especialment, en tots els qui, al llarg dels segles, l'han usada com a vehicle habitual de comunicació.

Units per l'estima a la «llengua pròpia» («la més alta manifestació de la personalitat d'un poble»), els signants de les Normes de Castelló, l'any 1932, van saber sumar les voluntats i les «diverses tendències culturals i polítiques» del moment en un acord històric, amb la convicció que el futur de la llengua, que volien pròsper, depenia molt especialment de l'assoliment d'unes bases «per a la unificació de l'ortografia valenciana». Ho feren superant tota classe de plantejaments individuals, amb la convicció que el sistema acordat seria, en el futur, «rectificat i millorat», «a base d'amples acords» superadors de punts de vista diferents. Era un acord «sense vençuts», considerat com el punt de partida necessari per a satisfer les inquietuds d'un poble, deien, que «comença a sentir la dignitat de la llengua pròpia».

Des d'aleshores, s'han multiplicat els estudis sobre el valencià i els treballs de depuració i de modernització de la llengua, alhora que s'han produït notables avanços en la seua recuperació i normalització social. No obstant això, la qüestió de l'entitat de l'idioma i de les implicacions onomàstiques que se'n deriven dista encara d'estar superada des d'una perspectiva sociolingüística, a pesar que, des del punt de vista de la ciència filològica, per una banda, i de la legalitat estatutària valenciana, per l'altra, el tema es puga considerar resolt. Per tant, cal encara un esforç sensat, solidari i convergent per a evitar polèmiques que sols perjudiquen l'ús i la promoció del valencià i, de retruc, els interessos valencians fora de la nostra Comunitat.

Com és sabut, un sector de la societat valenciana considera que l'idioma propi dels valencians coincideix amb la llengua que es parla en altres territoris de l'antiga Corona d'Aragó, mentres que un altre sector considera que és una llengua diferent. Esta polèmica s'ha vinculat, sovint, al tema de la identitat nacional dels valencians. Per això, en alguns sectors socials, ha tingut ressò la tesi segons la qual identificar l'idioma propi dels valencians amb el d'altres pobles (especialment Catalunya) contribuiria a la pèrdua de les senyes d'identitat del poble valencià i a una hipotètica submissió exterior.

Així mateix, alguns sectors socials han considerat insuficient la incorporació al model de llengua formal de solucions lingüístiques valencianes plenament

vives i avalades per la tradició clàssica, per la qual cosa han propugnat una independència total dels valencians quant a la codificació de la seua llengua pròpia com a única via de corregir eixa situació.

L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana (Llei Orgànica 5/1982, d'1 de juliol) va establir la denominació de valencià per a l'idioma propi dels valencians, sense que el legislador determinara l'entitat filològica del que es designava amb eixa denominació ni especificara la institució normativa de la llengua. Un plantejament tal no ha aconseguit tancar la polèmica, ja que ha permés i permet interpretacions diferents. Per a uns, el fet que l'Estatut parles de valencià equival a dir que esta llengua no és la mateixa que la que es parla en cap altre lloc. Per a altres, en canvi, la solució estatutària respon al reconeixement d'una denominació secular per a referir-se, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, a la llengua que els valencians compartim amb altres pobles de l'antiga Corona d'Aragó. Per a uns altres, encara, és perfectament compatible reconèixer la unitat de la llengua i defensar alhora les característiques genuïnes del valencià, com a via per a superar les discrepàncies de percepció lingüística existents en la societat valenciana.

La promulgació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (4/1983, de 23 de novembre, de la Generalitat Valenciana) esdevingué un fet històric de primer orde en el procés de recuperació del valencià. Per primera vegada es fixaven les bases legals necessàries per a superar la relació de desigualtat existent entre les dos llengües oficials de la Comunitat Valenciana, mitjançant l'articulació de les mesures legals pertinents per a impulsar la incorporació del valencià al sistema educatiu i fomentar-ne l'ús. Així mateix, el preàmbul de la Llei establia que la «llengua valenciana és part substancial del patrimoni cultural de tota la nostra societat» i que «la recuperació i l'extensió del seu ús com un dels factors de retrobament de la nostra identitat com a poble, ens pertoca també a tots els valencians». Però, a pesar d'eixos encerts inqüestionables, la Llei no va definir tampoc l'entitat de la llengua ni va establir l'òrgan normatiu corresponent.

La Llei de Creació de l'AVL (7/1998, de 16 de setembre, de la Generalitat Valenciana) ha suposat una fita important en el procés d'harmonització de les diferents posicions, partint de la base que totes contenen elements positius per a la nostra llengua. En relació amb la qüestió onomàstica, reconeix que la denominació de valencià és la més adequada per a referir-se a l'idioma propi dels valencians i, al mateix temps, proclama que este idioma «forma part del sistema lingüístic que els corresponents estatuts d'autonomia dels territoris hispà-

tics de l'antiga Corona d'Aragó reconeixen com a llengua pròpia» (Pràmbul). Per una altra part, en relació amb el model lingüístic, l'esmentada llei garanteix que els valencians, mitjançant l'AVL, siguin responsables de la normativització del seu idioma a la Comunitat Valenciana. No obstant això, en la pràctica, el problema de fons no s'ha resolt, tal com evidencia la recurrència amb què el tema de l'entitat i del nom del valencià ha sigut motiu de controvèrsia en els últims anys.

En conseqüència, l'AVL, conscient de la necessitat de resoldre estes i altres ambigüitats, que només provoquen polèmiques contraproductives per a l'ús normal i per al prestigi de la nostra llengua, aprova, amb caràcter prescriptiu, el següent

Dictamen

1. D'acord amb les aportacions més solvents de la romanística acumulades des del segle XIX fins a l'actualitat (estudis de gramàtica històrica, de dialectologia, de sintaxi, de lexicografia...), la llengua pròpia i històrica dels valencians, des del punt de vista de la filologia, és també la que compartixen les comunitats autònomes de Catalunya i de les Illes Balears i el Principat d'Andorra. Així mateix és la llengua històrica i pròpia d'altres territoris de l'antiga Corona d'Aragó (la franja oriental aragonesa, la ciutat sarda de l'Alguer i el departament francès dels Pirineus Orientals). Els diferents parlars de tots estos territoris constituïxen una llengua, és a dir, un mateix «sistema lingüístic», segons la terminologia del primer estructuralisme (annex 1) represa en el Dictamen del Consell Valencià de Cultura, que figura com a preàmbul de la Llei de Creació de l'AVL. Dins d'eixe conjunt de parlars, el valencià té la mateixa jerarquia i dignitat que qualsevol altra modalitat territorial del sistema lingüístic, i presenta unes característiques pròpies que l'AVL preservarà i potenciarà d'acord amb la tradició lexicogràfica i literària pròpia, la realitat lingüística valenciana i la normativització consolidada a partir de les Normes de Castelló.

2. El fet que una llengua es parle en diferents demarcacions polítiques o administratives no és una característica exclusiva del valencià, sinó la situació més habitual en les llengües del món. Així, el portugués es parla a Portugal i al Brasil; l'anglès és la llengua d'Anglaterra, d'Irlanda, dels Estats Units d'Amèrica i d'Austràlia; el castellà o espanyol es parla no sols a Espanya sinó també en la major part dels països hispanoamericans (Argentina, Mèxic...), etc. Les característiques lèxiques i gramaticals peculiars del valencià, que el diferencien

d'altres parlars del nostre sistema lingüístic, conviuen amb altres característiques compartides majoritàriament per tots estos parlars. Per una altra part, l'existència d'eixos trets específics, sentits com a propis i dignes de ser preservats, és un fet comú en altres llengües.

3. La llengua és un vehicle de comunicació i de cultura. Compartir una llengua, per tant, equival també a compartir el llegat cultural que s'ha transmés en eixa llengua. Però això no implica que els valencians no tinguem unes senyes d'identitat i unes característiques culturals pròpies, i que les percebem com a clarament diferenciades de les dels altres pobles que usen la nostra llengua. El mateix, d'altra banda, ocorre entre francesos i quebequesos, que compartixen el francès; entre portuguesos i brasilers, que compartixen el portugués, o entre anglesos, irlandesos, nord-americans o australians, que compartixen l'anglès, etc. I això sense perjudi que cadascun d'estos pobles tinga la seua entitat política, social i cultural pròpia.

4. En l'àmbit territorial de l'actual Comunitat Valenciana, la llengua pròpia dels valencians ha rebut majoritàriament el nom de *valencià* o *llengua valenciana* (annex 2), que començà a generalitzar-se, sobretot, a partir de la segona mitat del xv a causa de l'esplendor politicoeconòmica, cultural i literària que assolí el Regne de València en aquell moment. A pesar d'existir una tradició particularista valenciana respecte a l'idioma propi (annex 3), la consciència de posseir una llengua compartida amb altres territoris de l'antiga Corona d'Aragó s'ha mantingut constant fins a època contemporània (annex 4). Per això, la denominació històrica de *valencià* ha coexistit amb la de *català*, documentada en determinades fonts valencianes (annex 5), i generalitzada en l'àmbit de la romanística i de la universitat valenciana de les últimes dècades. Així mateix, no són escassos els testimonis en què s'ha evitat usar el nom d'una de les parts per a designar tot el conjunt del sistema lingüístic mitjançant fórmules compostes o sincrètiques tals com *llengua valenciana i catalana* (annex 6), o bé en què s'han proposat denominacions integradores i superadores de la diversitat onomàstica (annex 7).

5. La denominació de *valencià* és, a més, l'establida en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana. Per tant, d'acord amb la tradició i amb la legalitat estatutària, l'AVL considera que el terme més adequat per a designar la llengua pròpia en la Comunitat Valenciana és el de *valencià*, denominació que s'ha preservat legalment, ja que és una de les principals senyes d'identitat del nostre poble. Este nom pot designar tant la globalitat de la llengua que compartim

amb els territoris de l'antiga Corona d'Aragó ja esmentats, com també, amb un abast semàntic més restringit, la modalitat idiomàtica que ens caracteritza dins d'eixa mateixa llengua. Així mateix, és plenament vàlida la denominació de *llengua valenciana*, sense que este ús implique que es tracte d'un idioma diferent del compartit amb els altres territoris ja indicats.

6. És un fet que a Espanya hi ha dos denominacions igualment legals per a designar esta llengua: la de *valencià*, establida en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, i la de *atalà*, reconeguda en els estatuts d'autonomia de Catalunya i les Illes Balears, i avalada per l'ordenament jurídic espanyol (annex 8) i la jurisprudència (annex 9). L'existència d'eixes dos denominacions pot crear equívocs sobre la cohesió de l'idioma en alguns contextos, especialment fora de l'àmbit lingüístic compartit. Per esta raó l'AVL considera necessari que els governs autonòmics implicats, en col·laboració amb el Govern espanyol, adopten les mesures pertinents (habilitació de fórmules sincrètiques o similars, per exemple) a fi que, especialment fora d'eixe àmbit lingüístic, s'harmonitze la dualitat onomàstica del nostre idioma amb la projecció d'este com a una entitat cohesionada i no fragmentada. Estes fórmules s'haurien d'anar introduint també en àmbits acadèmics o d'una altra naturalesa. D'esta manera es podria garantir coherentment la legítima presència del gentilici *valencià* fora de la nostra Comunitat i, alhora, conciliar la realitat filològica amb la realitat legal i sociològica valenciana.

7. En relació amb el model de codificació de la llengua, cal tindre present que no tots els idiomes de cultura han seguit unes directrius úniques i exclusives. Hi ha models de codificació que tenen un caràcter molt centralista i que es basen en una única varietat literària (com és el cas de l'italià, format a partir fonamentalment del florentí literari); n'hi ha uns altres que es basen en una varietat creada a partir de l'adopció d'elements de diferents parlars (com és el cas de l'èuscar batua), i n'hi ha d'altres, encara, que respecten les diferents modalitats dins de la unitat (com és el cas del portugués de Portugal i el del Brasil). Esta última possibilitat, atesa la rica tradició lingüística i literària del valencià dins de la llengua compartida, és la que l'AVL considera com la més adequada per al nostre idioma, ja que permet respectar la diversitat dins de la unitat. El que es proposa, per al conjunt de la llengua, és, per tant, una codificació policèntrica alhora que convergent.

8. Partint d'estos criteris, en l'àmbit territorial valencià, la codificació s'ha fet i es fa d'acord amb un model que incorpora les característiques pròpies dels par-

lars valencians, tal com es reflectix en els acords normatius adoptats fins ara per l'AVL. Això possibilita disposar de versions valencianes pròpies (mitjans de comunicació, productes audiovisuals, aplicacions informàtiques, mercat editorial, texts litúrgics i religiosos...), la qual cosa no s'ha d'interpretar com a signe de fragmentació lingüística, sinó com una via de promoure l'ús de l'idioma mitjançant l'acostament del model de llengua valencià als seus usuaris. En esta direcció, l'AVL, aollint-se als punts 87 i 88 de la instrucció pontifícia *Liturgiam authenticam*, ha optat per fer una nova versió dels texts litúrgics catòlics, a partir dels texts canònics llatins, fidel no sols a les peculiaritats lingüístiques pròpies sinó a una rica tradició històrica de versions litúrgiques valencianes.

9. Sense perjuí del que assenyala el punt anterior, en els usos oficials i institucionals de l'idioma que, amb un abast general, es facen fora del conjunt de tot el seu àmbit territorial, s'hauria d'utilitzar un model de llengua convergent, basat en formes clàssiques integradores, la determinació i aprovació del qual hauria de correspondre a les diferents institucions amb competències normatives sobre la llengua compartida. Esta desitjable convergència ha de ser perfectament compatible amb la possibilitat d'utilitzar els models de llengua propis de cada territori en els usos que afecten les relacions particulars entre les institucions de fora del nostre àmbit lingüístic (resta d'Espanya, Unió Europea...), per una banda, i les institucions i les persones físiques i jurídiques de les comunitats autònomes que compartixen el mateix idioma, per una altra.

En conseqüència, l'AVL, fent ús de les atribucions que li conferix l'article 5 de la Llei 7/1998, de 16 de setembre, de la Generalitat Valenciana, insta totes les institucions valencianes, les administracions, els poders públics i el sistema educatiu, així com els mitjans de comunicació, les entitats, els organismes i les empreses de titularitat pública o que compten amb finançament públic a ajustar les seues iniciatives en defensa de la denominació i l'entitat del valencià als principis i criteris continguts en el present dictamen. Així mateix, l'AVL fa una crida a tots els parlants del nostre idioma perquè, amb la màxima generositat i flexibilitat, cooperen en la solució del denominat conflicte lingüístic valencià amb sentit comú i visió de futur. És una condició necessària, per bé que no suficient, per a fer possible l'ús normal i la dignificació de l'idioma en un context de globalització creixent on la pervivència de llengües minoritzades com la nostra exigix, entre altres coses, una gran solidaritat entre tots els seus usuaris i l'allunyament tant de qualsevol temptació fragmentarista com de qualsevol esperit uniformitzador monocèntric.

8. Principals documents normatius de l'AVL

- Acord 4/2002, de 25 de març del 2002, pel qual s'aprova el referent normatiu oficial del valencià (DOCV núm. 4229, de 16-04-2002).
- Acord 6/2002, de 20 de maig del 2002, en què es refon i es complementa l'acord de 25 de març del 2002 pel qual s'aprova el referent normatiu del valencià, i s'emet dictamen sobre la consulta formulada pel conseller de Cultura i Educació per a l'aplicació de la Resolució 10/2002, de 4 d'abril, de la Presidència de l'AVL (DOCV núm. 4277, de 24-06-2002)
- Acord 1/2005, de 9 de febrer, pel qual s'aprova el *Dictamen sobre els principis i criteris per a la defensa de la denominació i l'entitat del valencià* (DOCV núm. 4983, de 12-04-2005; Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2005, ISBN: 978-84-482-4073-8).
- Acord 7/2005, de 27 de maig, pel qual s'aprova el *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià* (DOCV núm. 5309, de 24-07-2006; Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2006, ISBN: 978-84-7890-040-4).
- Acord 19/2005, de 2 de desembre, pel qual s'aprova la *Gramàtica normativa valenciana* (DOCV núm. 5399, de 30-11-2006; Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2006, 978-84-482-4422-4).
- Acord 33/2008, de 26 de novembre, pel qual s'aprova el *Corpus toponímic valencià* (Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2009, ISBN: 978-84-482-5239-7).

1. Pla General de Promoció de l'Ús del Valencià⁴

En commemorar el desé aniversari de l'aplicació de la LUEV, el Govern Valencià, fent balanç positiu dels objectius acomplerts i amb la ferma voluntat de progressar en el compliment del manament estatutari de la plena oficialitat del valencià i la seua recuperació i prestigi, i amb la confiança de contribuir al respecte i a l'enteniment mutu dels valencians, a proposta de la Conselleria d'Educació i Ciència, amb la deliberació prèvia del Consell en la reunió del dia 23 de novembre de 1993 acorda aprovar el Pla General de Promoció de l'Ús del Valencià:

1. Els manaments de la LUEV tenen plena vigència

Al cap de deu anys de l'aprovació de la LUEV, celebrem que les Corts Valencianes en dotaren d'una llei exquisidament respectuosa amb els drets lingüístics, garantia de la supervivència de la nostra llengua, en sintonia amb les aspiracions bàsiques dels més compromesos en la recuperació, generadora de convivència i que establira les bases per poder avançar en un procés de normalització lingüística.

Prenent com a base els manaments constitucional i estatutari, la Generalitat Valenciana ha assumit un compromís irrenunciable amb la recuperació del valencià, llengua històrica i pròpia del nostre poble, del qual constitueix el més peculiar senyal d'identitat, i en la Llei 4/1983 de la Generalitat Valenciana, d'Ús i Ensenyament del Valencià, ha posat les bases generals del procés de promoció del valencià.

El referent permanent, i motor de progressiva intensificació, continua sent el que assenyalava l'esmentada llei: «superar la relació de desigualtat que hi ha entre les dues llengües oficials de la nostra Comunitat Autònoma». Aquest objectiu genèric es concreta en mesures pertinents «per tal d'impulsar l'ús del valencià en tots els camps de la nostra societat».

4. Aprovat pel Govern Valencià el 23 de novembre del 1993.

2. Balanç de deu anys

Al llarg de deu anys s'han anat desenvolupant un conjunt d'actuacions, amb ritmes i accents diferents segons l'etapa, dirigides a promoure el valencià com a llengua pròpia.

A hores d'ara podem dir que la reivindicació «valencià a l'escola» és un objectiu aconseguit i en fase de consolidació. La incorporació del valencià ha comportat el disseny d'un model educatiu propi de la Comunitat Valenciana. Ha estat objectiu essencial d'aquest model educatiu garantir a tots els valencians l'accés al coneixement del valencià per tal d'exercir aquest dret com a ciutadans i afavorir la integració social i ciutadana de les dues comunitats lingüístiques. El repte, amb vista al futur, se situa a fer efectiu un sistema educatiu en tres llengües.

En fer balanç dels avanços en l'ús oficial del valencià en l'Administració, hom pot afirmar, almenys, que s'han establert les bases mínimes perquè l'Administració pugua arribar a funcionar en valencià, garantint en tot cas els drets dels ciutadans a viure en valencià, fent realitat que tots els quefers de la vida amb incidència en l'àmbit oficial a la CV puguen realitzar-se en valencià.

S'ha aconseguit una sensibilització positiva de la societat respecte a la promoció de la llengua pròpia, acceptant, en tot cas, els valors positius del plurilingüisme. A més s'han creat, si més no, unes actituds i expectatives socials que demanaven noves actuacions i una intensificació del procés.

Fent balanç podem dir que les actuacions de la Generalitat en l'àmbit de l'ús oficial del valencià en les administracions públiques i en la promoció del seu ús social han aconseguit generar demandes socials de noves actuacions quant a l'extensió i la normalització de l'ús del valencià en els diferents sectors de la nostra societat.

És un fet irreversible la major presència del valencià en tots els àmbits de la societat valenciana. Des de la presència en els mitjans de comunicació, l'arrelament en el sistema educatiu i l'extensiva utilització en les activitats públiques i privades, estem preparant el camí per la plena integració en una societat moderna, europea i plurilingüe.

3. Necessitat d'un nou impuls

Sembla ja tòpic que les actuacions legals i institucionals per a l'extensió de l'ús del valencià no compten, en el cas nostre, amb el suport social adequat i que la demanda social és insuficient per al progrés desitjable de l'ús del valencià.

Aquest tòpic és desmentit per una sèrie d'indicadors objectius, entre altres els increments següents: de la demanda d'ensenyament en valencià i de la matriculació en centres per a tenir el valencià com a llengua bàsica d'ensenyament, de les demandes referents al drets lingüístics, de les sol·licituds per a participar en els cursos de promoció dels coneixements del valencià, de la matriculació en les proves de la Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià, de les expectatives d'increment de l'ús oficial i social del valencià.

Aquests indicadors i d'altres detectats en diferents enquestes realitzades per a detectar l'estat actual de les expectatives socials sobre el valencià permeten afirmar que tant la valoració dinàmica de la situació actual com la projecció de l'evolució futura del valencià és, en totes les consultes efectuades, favorable o molt favorable.

Podem dir que intensificar aquest procés no és solament una exigència dels manaments legals, sinó també una demanda social. [...] Cal donar, de bell nou, un nou impuls per tal d'afermar els avanços aconseguits i progressar en el compliment dels manaments legals i la demanda social.

4. Necessitat d'una àmplia participació

Cal tenir present que en el procés de normalització lingüístic el Govern Valencià ha comptat amb el suport, de vegades crític i sempre sincer, en plantejar-nos noves actuacions des de la perspectiva de progrés, d'aquells que usen el valencià, viuen en valencià i d'ell fan un instrument de convivència.

Avui podem observar com va donant fruit el treball i l'esforç de tantes persones, institucions cíviques, culturals i polítiques. La Generalitat i els valencians i valencianes que han sentit la necessitat de situar el valencià en el lloc que es mereix en la societat hem recorregut el camí complex amb molta tenacitat, però, alhora, amb molta sensibilitat.

Amb vista al futur, hom sap que l'èxit i l'eficàcia del projecte que volem aprofundir dependrà se si som capaços d'aconseguir l'aplec de les voluntats de la majoria dels ciutadans valencians, bé individualment, bé a través de les organitzacions polítiques, sindicals i ciutadanes. [...]

Aquest Pla General, com a instrument de normalització lingüística, vol ser un referent davant la societat i els agents que s'han d'implicar en el procés, i pretén vertebrar la resposta de la societat davant el repte de viure en valencià, creant des de l'administració una dinàmica de participació-col·laboració amb les organitzacions que trenen incidència rellevant directa en la societat, ajustant-se i fent costat als compromesos en la recuperació del valencià i generant convivència. [...]

5. Objectius globals

D'acord amb el marc jurídic i sobre la base de l'actual moment del procés i les expectatives generals de la societat valenciana, el Govern vol fer manifest quins són els supòsits, requisits i objectius de la normalització lingüística:

L'objectiu bàsic és avançar en el procés de superació de la relació de desigualtat que sofreix el valencià. Així, el procés se situa en la perspectiva de l'equilingüisme, serà requisit de tota planificació lingüística que els objectius i actuacions específiques de futur s'ajusten a ser instruments eficaços per a la seua consecució.

Les actuacions i objectius específics han de tenir com a objectius generals:

- L'exquisit respecte als drets lingüístics col·lectius i individuals ens planteja actuacions per a fer que el valencià, llengua pròpia de la Comunitat Valenciana, ho siga de la Generalitat i de la seua Administració pública, de l'Administració local i de les altres corporacions i institucions públiques dependents d'aquelles.
- Ajustar-se a la normativa ens obliga a fer efectiu el dret individual a conèixer el valencià, la qual cosa comporta avançar en la generalització de la promoció de coneixements de valencià mitjançant el sistema educatiu i l'oferta generalitzada als adults.
- Fer del valencià la llengua bàsica dels mitjans de titularitat pública esdevé també un instrument necessari en el procés de promoció del valencià.

- Garantir el dret de tots els ciutadans a usar el valencià, i que aquest tinga plena validesa i eficàcia, en tots els àmbits de la convivència social, tant en les relacions amb les instàncies públiques com en les relacions privades ens planteja innovacions [...].

2. Dictamen del Consell Valencià de Cultura sobre la llengua⁵

Sobre la situació social del valencià i el seu ús

Hui, la situació del valencià és certament paradoxal: quant a l'ús culte i oficial, i a pesar de les insuficiències notòries en este camp, estem millor que no hem estat en els darrers segles, des del Decret de Nova Planta, si més no, a començaments del segle XVIII; en canvi, quant a l'ús popular, no sembla que assistim a cap tipus de represa i continuem en una situació de desafecció lingüística, amb un empobriment i una castellanització de la parla quotidiana francament alarmants. Però, és evident que una situació com esta no pot romandre estable molt de temps, de manera que o s'aconsegueix que el valencià recupere el nivell d'ús popular que mai no degué perdre o fins i tot la seua mera preservació deixarà de ser possible.

Per altra banda, l'any 1932 es firmaven les normes ortogràfiques dites de Castelló, seguides durant quaranta anys sense problemes pels literats valencians. Posteriorment, des dels anys setantes, esta normativa ha sigut contestada per sectors culturals i polítics, encara que la majoria de la producció escrita en valencià ha continuat redactant-se d'acord amb aquelles normes primeres més o menys desenrotllades.

També hem de dir que, a l'empara de l'Estatut d'Autonomia i de l'autogovern que l'Estatut ha fet possible, hem assistit darrerament a una clara milloria en el nivell de consideració i de prestigi social del valencià, la qual cosa és una base favorable per a intentar amb optimisme el redreçament necessari de la nostra llengua, a hores d'ara tan malmesa per l'abandó i la desídia. Dissortadament, esta milloria es troba entrebancada pel conflicte esterilitzador que es perpetua entre nosaltres, especialment a la ciutat de València i la seua conurbació. Un conflicte sobre el nom, la naturalesa i la normativa de la llengua pròpia dels valencians que n'impedix la salut i que acumula les dificultats en el procés de recuperació de la llengua que ens hauria d'identificar i d'unir com a valencians, en comptes de separar-nos.

Però, l'esterilitat del conflicte supera l'àmbit d'allò que és estrictament lingüístic per a incidir negativament en la vertebració social del nostre poble.

5. Elaborat per encàrrec de les Corts Valencianes de 17 de setembre de 1997, va ser aprovat pel Ple del Consell Valencià de Cultura el 13 de juliol del 1998.

Perquè si, parlant ara en general, és veritat que la iniciativa individual i la competència, a tots els nivells, són components insubstituïbles de la bona marxa d'una gran formació social qualsevol, també és igualment cert que cal alhora la base comuna d'uns referents col·lectius majoritàriament compartits, d'un fort sentiment de pertinença col·lectiva, d'una mínima solidaritat, perquè aquella iniciativa individual i aquella competència puguen ser socialment productives i no degeneren en un clima social insolidari i destructiu. De fet, si una comunitat política, com és ara la Comunitat Valenciana, vol alguna cosa més que subsistir en el concert de les altres comunitats polítiques, si vol afirmar la seua personalitat diferenciada, si vol reeixir i si vol progressar, caldrà que la part millor dels seus components individuals i col·lectius desenrotlle un ferm sentiment quotidianament operatiu de pertinença i lleialtat comunitàries. Justament, una llengua pròpia de cultura, el valencià en el nostre cas, viva al carrer i a les institucions, reconeguda com a tal per la societat que té la sort de posseir-la, és un element de gran valor a l'hora de conformar eixe sentiment comunitari antesala d'un futur social de progrés.

Però, ja ho hem dit adés: a hores d'ara, el valencià, la nostra llengua, és sovint utilitzada com un motiu de discòrdia entre valencians, en comptes de ser el tret comunitari desitjable d'identificació i d'unió. S'ha de dir ací que la identificació mecànica que sovint s'ha fet entre llengua i nació, per una part i l'altra, no ha ajudat gens a clarificar la qüestió i a assentar-la sobre les bases d'una mínima serenitat i racionalitat. Cal, doncs, saber desactivar eixe conflicte socialment esterilitzant, perquè a més, en el món que ens ha tocat viure, el món de la globalització, dels *mass media*, i de l'escolarització generalitzada, una llengua de baix abast demogràfic, envoltada de llengües potents, com és la nostra, corre el gran perill de desaparèixer en poc temps si li afegim la dificultat gratuïta d'un conflicte greument pertorbador que es prolonga en el temps sense una perspectiva clara de solució.

En funció de tot el que s'acaba d'argumentar, cal que la qüestió de la nostra llengua pròpia siga sostreta a partir d'ara al debat partidista quotidià i esdevinga així l'objecte d'un debat seré entre els partits per tal d'arribar als consensos més amples possibles. Al final d'eixe camí guanyaria la nostra llengua, que vol dir guanyar tots els valencians.

Finalment, en l'esperit de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, i en la perspectiva d'enfortir la nostra autoestima com a valencians, d'afirmar i de potenciar la nostra personalitat diferenciada, ha arribat el moment de con-

sensuar primer i aplicar després les mesures polítiques que cal prendre amb urgència per a promoure l'ús del valencià als més diversos nivells, creant a tal fi, si calia, els fòrums polítics previs on discutir i avaluar de manera conjunta aquelles mesures (les quals haurien de ser aprovades i aplicades per les instàncies pertinents: Corts Valencianes, executiu, diputacions i ajuntaments). Unes mesures per a traure el valencià de la situació marginal en què es troba en l'esfera pública, a fi de donar-li un futur possible i digne, conjurant així el perill vertader d'una desaparició imminent.

Les mesures haurien de cobrir actuacions públiques com les que segueixen:

- Reforçament de l'ensenyament del valencià i en valencià en tots els nivells educatius.
- Programació essencialment en valencià en la televisió i la ràdio públiques valencianes.
- Actitud exemplar de l'Administració valenciana en l'ús de la llengua, tant pel que fa a les aparicions públiques dels responsables polítics, com a la resta de les actuacions oficials (publicacions, publicitat, documentació administrativa...).
- Política sistemàtica de promoció de l'ús del valencià en el comerç, en la publicitat en particular i en general en la vida econòmica.
- Igualment en la indústria cultural: en el llibre, la premsa, el teatre, el cinema, i en general en el món audiovisual.
- Crida al món eclesial perquè se sume en el seu àmbit a este impuls de valencianització.

Per acabar: tenim dos llengües oficials en la nostra Comunitat, el valencià i el castellà, ambdós realment usades pels ciutadans encara que siga d'una manera descompensada entre elles. Sortosament, el castellà és una llengua tan estesa i potent internacionalment que podem tranquil·lament promoure més i més l'ús del valencià entre nosaltres amb la tranquil·litat que al costat coneixem una segona llengua, també nostra, que ens facilita la comunicació internacional, sense haver de perdre així gratuïtament una part impagable de la nostra identitat com a poble diferenciat: la nostra llengua pròpia. Seria vertaderament una llàstima, però també una dimissió lamentable, que per manca de diàleg, o d'advertiment, o encara per una modernitat mal entesa, deixarem passar l'ocasió de preservar la llengua que durant tants segles ens ha identificat com a valencians.

Sobre el nom, la naturalesa i la codificació del valencià

El nostre Estatut d'Autonomia denomina «valencià» a la llengua pròpia dels valencians, i per tant este terme ha de ser utilitzat en el marc institucional, sense que tinga caràcter excloent. L'esmentada denominació «valencià», i també les denominacions «llengua pròpia dels valencians» o «idioma valencià», o altres, avalades per la tradició històrica valenciana, l'ús popular, o la legalitat vigent, no són ni han de ser objecte de qüestionament o polèmica. Totes servixen per a designar la nostra llengua pròpia, la qual compartix la condició d'idioma oficial amb el castellà.

El valencià, idioma històric i propi de la Comunitat Valenciana, forma part del sistema lingüístic que els corresponents Estatuts d'Autonomia dels territoris hispànics de l'antiga Corona d'Aragó reconeixen com a llengua pròpia.

Les anomenades Normes de Castelló són un fet històric que constituïren i constituïxen un consens necessari. El Consell Valencià de Cultura reivindica l'esperit de l'acord que les féu possibles l'any 32 i entén que eixes normes han sigut el punt de partida, compartit pels valencians, per a la normativització consolidada de la nostra llengua pròpia. Aquella és un patrimoni lingüístic a preservar i a enriquir per l'ens de referència normativa que es proposa en l'apartat que seguix. L'ens es basarà en la tradició lexicogràfica i literària i la realitat lingüística genuïna valenciana.

L'ens de referència normativa

El Consell Valencià de Cultura proposa la creació d'un ens de referència normativa del valencià, per al qual proposa les característiques següents:

- I. Que tinga personalitat jurídica pròpia, amb independència funcional i pressupostària.
- II. Que tinga capacitat per a determinar la normativa en matèria lingüística, reconeguda per una Llei. Que les seues decisions en la matèria siguen vinculants per a les administracions públiques, el sistema educatiu, els mitjans públics de comunicació, i altres entitats o òrgans de titularitat pública o que compten amb finançament públic.
- III. Que el nombre de membres de l'ens de referència normativa siga de 21, nomenats per períodes de 10 anys. Que les vacants que es puguen produir per renovació o altres motius es cobrisquen per cooptació interna.

- IV. Que els membres inicials siguen elegits per les Corts Valencianes per una majoria de dos terços, i que almenys dos terços d'eixos membres siguen experts en valencià amb una acreditada competència científica i acadèmica, segons criteris d'avaluació objectiva. I que la resta, fins als 21 membres, siguen destacades personalitats de les lletres i de l'ensenyament amb una competència lingüística i una producció reconegudes en el camp del valencià.
- V. L'ens podrà tenir relacions horitzontals amb les diverses entitats normatives de les altres llengües de l'Estat.

Pel fet que el present dictamen complix un encàrrec de les mateixes Corts Valencianes, el Consell Valencià de Cultura suggerix a l'alta Institució que l'esmentada Llei siga tramitada parlamentàriament per via d'urgència.

3. Pacte pel valencià⁶

El 23 de novembre del 83, ara fa dèsset anys, les Corts Valencianes aprovaren, a Alacant, sense vots en contra, la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià. Els representants dels valencians concretaren en ella el pacte de convivència lingüística, en desenrotllar l'article 7 de l'Estatut d'Autonomia, i atesa la «situació diglòssica consegüent a la situació de sotmetiment del valencià», assumiren com a objectiu la recuperació del valencià, «llengua històrica i pròpia del nostre poble» per «assolir l'equiparació efectiva amb el castellà i garantir l'ús normal i oficial dels dos idiomes en condicions d'igualtat». Des d'eixe moment s'encetà un procés de promoció de l'ús i ensenyament del valencià davall la direcció tècnica i la coordinació del Govern Valencià «assessorant totes les necessàries administracions públiques i particulars, i adoptant les mesures que siguen per a fomentar l'ús i extensió del valencià».

El Consell Valencià de Cultura, en el seu dictamen sobre qüestions lingüístiques, de 13 de juliol de 1998, va enumerar sobre este procés tant els avanços com les necessitats en la recuperació del valencià. Pel que fa als progressos aconseguits, va assenyalar, entre altres: «quant a l'ús culte i oficial, estem millor que no hem estat en els darrers segles», «hem assistit darrerament a una clara milloria en el nivell de consideració i de prestigi social del valencià» i que les Normes de Castelló «han sigut el punt de partida, compartit pels valencians per a la normativització consolidada de la nostra llengua pròpia». Però referent a les necessitats: «esta milloria es troba entrebancada pel conflicte esterilitzador que es perpetua entre nosaltres, especialment en la ciutat de València i la seua conurbació sobre el nom, la naturalesa i la normativa de la llengua» i necessitada de noves «mesures polítiques», per la qual cosa va proposar «la creació d'un ens de referència normativa» i la urgència d'aconseguir els «consensos més amplis possibles» per a promoure «l'ús del valencià als diversos nivells».

Atesos estos plantejaments, les Corts Valencianes aprovaren, el 16 de setembre de 1999, la Llei de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, i a hores d'ara ha sigut possible fer viable l'elecció per les Corts, per la majoria qualificada dels dos terços dels diputats, dels membres que la constituïran,

6. Document signat pel PP i pel PSPV amb motiu de l'elecció dels membres de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua per les Corts Valencianes (14 de juny del 2001).

atesa la proposta acordada entre els principals partits de l'arc parlamentari valencià.

Però atés el dictamen del Consell Valencià de Cultura, este acord sobre els components de la institució en demanda d'altres. Primer, el compromís dels membres de l'Acadèmia de ser fidels als «principis i criteris» establits en la Llei de creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Però, a més, és urgent generar d'altres acords dirigits a aprofundir en el procés de promoció d'ús del valencià en concretar, desenrotllar i actualitzar els manaments de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, l'objectiu bàsic de la qual té plena vigència, i alhora els instruments que la llei assenyala per aconseguir-ho. Estem convençuts que l'ensenyança i l'Administració són els principals vehicles de recuperació lingüística.

Després de 17 anys d'haver entrat en vigor, l'èxit d'una de les primeres lleis de les Corts Valencianes, la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (Llei 4/1983), sembla escàs. La llei no ha donat els resultats esperats perquè s'ha aplicat, i molt dèbilment, només en el sector de l'ensenyança. En l'importantíssim apartat de l'ús del valencià, és a dir, de promoció i recuperació de la llengua, l'aplicació de la llei ha resultat insatisfactòria.

Conscients del fet que el valencià, llengua pròpia dels valencians, tal com va destacar en el seu informe de juliol de 1998 el Consell Valencià de Cultura, «corre el gran perill de desaparèixer en poc de temps» si no es prenen les mesures oportunes per part de les institucions i poders públics:

Volem acordar un marc compartit perquè la defensa i promoció de la cultura i de la llengua del nostre poble quede al marge de l'enfrontament partidista i es convertisca en una tasca comuna de tots els partits i totes les institucions. Volem, així, assumir el compromís de garantir la consecució dels principis que defén la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià a través de les actuacions i mesures concretes necessàries. Volem, en suma, fer realitat el coneixement i l'ús normal del valencià entre tots els ciutadans, per tal de mantindre un patrimoni cultural i lingüístic valuósíssim i irrenunciable per a tots els valencians per tal d'enfortir la convivència i la vertebració social.

1. Reconeixement de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià de 1983 com a punt de partida per a l'extensió de l'ús normal del valencià en la nostra societat, i compromís de desplegar reglamentàriament la llei en els aspectes referits a l'ensenyament, l'ús en l'Administració, l'ús en

els mitjans de comunicació, l'ús en tots els àmbits i activitats socials, inclòs especialment el de la vida política i parlamentària, el respecte a la toponímia valenciana o l'ús del valencià als tribunals de justícia, entre altres àmbits, d'acord amb l'esperit de la llei. En definitiva, es tracta d'afavorir decididament la promoció del valencià, per tal que pugua arribar a estar al mateix nivell d'ús i prestigi que el castellà.

2. Aplicació de polítiques actives de les institucions públiques existents a la Comunitat Valenciana per a ampliar el prestigi social del valencià, reforçar-ne l'ús i aconseguir la plena igualtat de l'ús de les llengües oficials de la Comunitat Valenciana o equilingüisme. Per a esta finalitat caldrà crear una xarxa tècnica de personal preparat (tècnics en animació i normalització lingüística) amb els mitjans suficients per treballar de manera coordinada i eficaç des de diverses institucions (ajuntaments, conselleries, etc.).
3. Garantir l'ús del valencià en totes les activitats oficials (declaracions institucionals, publicacions, publicitat, comunicacions, documentació administrativa, etc.) de les institucions valencianes i, especialment, a les Corts Valencianes, a l'Administració de la Generalitat Valenciana i a les Administracions locals, de manera que se'n faça un ús exemplar en els àmbits escrits i orals formals, que incidisca en un major prestigi del valencià davant el conjunt de la societat. Especialment es garantirà el compliment de la legalitat pel que fa a assegurar que qualsevol ciutadà pugua rebre les comunicacions oficials i adreçar-se a l'Administració en valencià; i es tindrà especial cura a atendre les denúncies que es presenten si en cap cas s'incomplix la llei.
4. En el camp de l'ensenyança, cal garantir que tots els projectes curriculars desplegats en els centres educatius (infantil, primària, secundària obligatòria i batxillerat) asseguren la consecució del primer objectiu general de cadascuna de les etapes, és a dir, el desenrotllament de les capacitats de comprensió i d'expressió oral i escrita en valencià i en castellà per igual. Es tracta de garantir el compliment de la llei i que la qualitat dels projectes lingüístics dels centres assegure la formació de ciutadans bilingües que puguen emprar indistintament, sense cap tipus d'entrebanc ni de rebuig, qualsevol de les dos llengües oficials de la Comunitat Valenciana, per poder aconseguir este objectiu caldrà desplegar mesures concretes, com són:

- L'exigència del requisit lingüístic per a accedir a la docència en centres públics, no com a mèrit, sinó com a condició necessària, dins el marc constitucional, prèvia a qualsevol participació en un procés de selecció. Esta mesura es basa en l'article 23.1.2.3.4 de la Llei d'Ús (els professors i les professores han de conèixer les dos llengües oficials i d'acord a les seues tasques docents) sempre respectant la legalitat vigent i els drets dels ciutadans.
 - La generalització dels programes d'ensenyament en valencià (per a valencianoparlants i per a castellanoparlants) per ser els únics models que s'han mostrat eficaços per a aconseguir un coneixement suficient i equivalent de les dos llengües.
 - El suport econòmic a l'edició de materials en valencià que omplin les carències actuals (materials curriculars per a optatives, per a les assignatures de batxillerat, etc.).
 - Planificació de recursos humans, organitzatius i econòmics especials per atendre la integració lingüística dels xiquets immigrants que s'incorporen per primera vegada al nostre sistema educatiu.
 - Desenrollament de plans especials d'alfabetització d'adults i de valencianització dels castellanoparlants i dels immigrants.
 - Política de col·laboració en matèria cultural i docent en la resta de comunitats autònomes d'Espanya.
5. Garantir que la Televisió Valenciana responga als objectius que van orientar la seua creació, la qual cosa exigix que la programació es faça preferentment en valencià, en els dos canals, ja que els valencians ja tenen garantida una oferta en castellà a través de dos canals públics (TV1 i TV2) i de diversos canals privats. També, el respecte als principis fundacionals obliga a dissenyar una programació de qualitat que contribuïsca a la construcció d'una societat democràtica, tolerant, dialogant i educada. Altres mesures que caldrà dur endavant seran:
- La formació lingüística i l'exigència de rigor dels treballadors, especialment els que apareixen en públic: presentadors, locutors, redactors.
 - La producció de programes amb finalitat educativa que puguen ser referència per a les televisions comarcals i locals.
 - Programes educatius per a l'aprenentatge i l'ús correcte del valencià i programes de foment del coneixement de l'ús cultural de la nostra llengua.

- L'ajuda a les televisions comarcals i locals perquè desenrotllen la seua programació en valencià.
- 6. Suport decidit a l'ús del valencià en les indústries culturals o socials que tenen la llengua com a vehicle d'expressió (llibre, premsa, cinema, teatre, Internet, audiovisuals, etc.), dotant una xarxa de tècnics que puga donar el referit impuls (article 25.4 de la Llei d'Ús) i donant suport econòmic a través d'ajudes, beques, etc., als projectes que ajuden a valencianitzar el nostre entorn. En els mitjans de comunicació s'impulsaran programes que relacionen el fet lingüístic valencià amb la història, la geografia, la literatura, la cultura popular, l'onomàstica, etc., pròpies dels valencians.
- 7. Polítiques sistemàtiques de promoció de l'ús del valencià en les activitats socials dels grups, associacions i entitats que vertebrin la societat civil valenciana (partits, organitzacions empresarials, sindicats, ONG, fundacions, associacions cíviques). (Article 33, Llei d'Ús)
- 8. Impuls i reforçament de la promoció continuada del valencià en les activitats econòmiques i comercials i, especialment, en publicitat, informació als clients, etiquetatge. S'incentivaran els professionals i les empreses privades perquè facen ús normal del valencià.
- 9. Les activitats d'oci i esports, per ser aquelles relacionades en les persones més joves, tindran un tractament molt contundent en la promoció i ús del valencià.
- 10. Impulsar i aplicar polítiques que asseguren l'atenció dels drets lingüístics dels ciutadans en l'Administració de Justícia, tal com contempla l'article 12.1.2 de la mencionada Llei d'Ús.
- 11. Donar suport a les universitats que decidisquen dur endavant projectes de normalització lingüística, dotant-les amb partides pressupostàries especials per dur endavant els plans que estenguen l'ús del valencià en els àmbits científics i universitaris. Creació de lectorats de llengua, literatura i cultura valencianes en la resta d'Espanya i en l'estranger, que contribuïsquen al coneixement de la nostra comunitat autònoma.
- 12. Es facilitarà als immigrants i residents mitjans i incentius perquè puguin tindre un coneixement passiu i, preferiblement, actiu del valencià.
- 13. Creació d'una comissió parlamentària a les Corts Valencianes que:

- Analitze com s'aplica la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià.
 - Elabore un llibre blanc sobre l'ensenyança del valencià i el seu ús.
 - Propose mesures correctives sobre el desequilibri lingüístic.
14. Garantir l'autonomia de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua perquè pugua complir els objectius que recull la Llei de les Corts Valencianes que regula la seua creació, de forma que la reflexió sobre la llengua es desenvolupe al seu si, es mantinga estrictament dins de l'àmbit científic, el lingüístic i el tècnic.

4. Decàleg d'Ares del Maestrat⁷

enguany es complix el vinté aniversari de la promulgació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià. Després de vint anys d'oficialitat del valencià, la situació de la llengua en la societat valenciana té uns paràmetres de referència que no havia tingut mai en la història del nostre poble. Des del 1983 els ciutadans de la Comunitat Valenciana que s'han incorporat al sistema educatiu han estudiat el valencià en els seus plans d'estudi, durant l'escolarització obligatòria i postobligatòria. A més, durant estos vint anys, la demanda de les famílies i l'alumnat de seguir els ensenyaments en valencià s'ha incrementat cada any.

El coneixement del valencià també ha augmentat en la població adulta durant estos vint anys. Hui en dia la possibilitat que tenen els ciutadans d'accedir als coneixements de valencià és una realitat estesa al llarg de tot el territori. Els cursos de promoció de coneixements del valencià per a persones adultes que s'impartixen en els centres de formació de persones adultes de titularitat de la Generalitat Valenciana i en els programes municipals tenen una nombrosa demanda consolidada. Així mateix, la demanda de cursos de coneixements de valencià dirigits als funcionaris de l'Administració de la Generalitat Valenciana s'ha incrementat en els últims anys.

L'Administració valenciana ha fet un gran esforç per possibilitar que els seus treballadors i les seues treballadores adquirisquen els coneixements de valencià suficients perquè la cooficialitat del valencià siga una realitat.

La resposta de la societat valenciana per a adquirir els coneixements formals de la llengua, orals i escrits, que les societats actuals requerixen, podem dir que és satisfactòria. Mostra d'açò és la demanda de cursos de formació per a persones adultes i de cursos per al personal al servici de l'Administració, com també l'assistència massiva a les proves que convoca la Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià per a l'expedició de titulacions de valencià.

La situació sociolingüística de la Comunitat Valenciana ha canviat durant estos vint anys, però també ens trobem en situacions socials i tecnològiques diferents de les dels anys huitanta i noranta. L'arribada de ciutadans i ciuta-

7. Document aprovat l'1 d'octubre del 2003 per la Comissió Interdepartamental per a l'Aplicació de l'Ús del Valencià, reunida a Ares del Maestrat.

danes d'altres països, amb altres llengües i, fins i tot, d'altres cultures i religions, és un repte per a la societat valenciana actual. La integració lingüística en les dos llengües oficials de la Comunitat Valenciana és un deure de tots els ciutadans i és una obligació nostra posar els recursos i els instruments perquè així siga.

El preàmbul de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià remarca el compromís de la Generalitat Valenciana en la defensa del patrimoni cultural de la Comunitat Autònoma i d'una manera especial en la recuperació del valencià, llengua històrica i pròpia del nostre poble, del qual constituïx la més peculiar senya d'identitat.

El Govern Valencià, fidel en este compromís, té com a objectiu impulsar l'ús del valencià en els diversos àmbits de la societat valenciana, perquè totes i tots els valencians, indistintament de quina siga la seua llengua primera, consideren el valencià com a llengua pròpia.

L'Administració valenciana ha de ser exemple de referència i marcar determinades pautes d'usos lingüístics, respectant sempre els drets individuals de les persones i, des dels principis de tolerància, respecte i aplicació de la Llei, ja que estem convençuts que només des d'estes premisses es poden generar actituds lingüístiques positives que se sumen a la recuperació i l'ús social del valencià.

Per tot açò, disposem les mesures següents:

CRITERIS D'ÚS DEL VALENCIÀ EN L'ÀMBIT ADMINISTRATIU DE LA GENERALITAT VALENCIANA

1. Les comunicacions internes de les conselleries es redactaran en valencià.
2. Les comunicacions entre les diferents conselleries i les delegacions territorials d'estes es redactaran en valencià.
3. Les comunicacions de les conselleries amb les diputacions, els ens públics i els municipis de predomini lingüístic valencià, segons l'article 35 de la Llei 4/1983, d'Ús i Ensenyament del Valencià, es redactaran en valencià.

4. Les comunicacions de les conselleries amb els municipis de predomini lingüístic castellà, segons l'article 36 de la Llei 4/1983, d'Ús i Ensenyament del Valencià, es redactaran en valencià i en castellà.
5. Les comunicacions, cartes, notificacions, etc., que remeten les conselleries als ciutadans que residixen en un municipi de predomini lingüístic valencià, segons l'article 35 de la llei 4/1983, es redactaran en les dos llengües oficials, figurant en primer lloc el valencià i en segon lloc el castellà.
6. Les comunicacions, cartes, notificacions, etc., que remeten les conselleries als ciutadans que residixen en un municipi de predomini lingüístic castellà, segons l'article 36 de la Llei 4/1983, es redactaran en les dos llengües oficials, figurant en primer lloc el castellà i en segon lloc el valencià.
7. En les intervencions públiques dels consellers, secretaris autonòmics, subsecretaris, directors generals, secretaris generals administratius, caps d'àrea, caps de servici, caps de secció i tècnics, el valencià serà la llengua d'ús sempre que estos tinguen un domini suficient del valencià.
8. Les unitats administratives que atenen directament els ciutadans iniciaran en valencià la comunicació. Si el ciutadà respon o sol·licita que la llengua de comunicació siga el castellà, continuaran la comunicació en castellà. En tot cas, extremant el respecte per la llengua elegida pel ciutadà.
9. La imatge pública i corporativa de la Generalitat Valenciana i de totes les seues unitats administratives serà en valencià: retolació de les fatxades, senyalització interna, segells, encunys i cartells.
10. Els fullets informatius, les pàgines webs, els anuncis i les revistes es faran principalment en valencià.

5. Declaració institucional de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua amb motiu del vinté aniversari de la LUEV⁸

En complir-se el vinté aniversari de l'aprovació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, conscient de la transcendència que va tindre en el seu dia l'aprovació d'eixe instrument legal bàsic per a impulsar la recuperació del valencià, fa la declaració següent.

La Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, aprovada el dia 18 de novembre del 1983 en la ciutat d'Alacant, va convertir l'Administració en general i, en concret, el sistema educatiu en agents especials del procés de recuperació de l'ús del valencià, i va encomanar al Govern Valencià «la direcció tècnica i coordinació» de l'esmentat procés.

Els diferents governs valencians han ampliat el marc legal per al foment de la llengua, amb iniciatives com la creació de la Radiotelevisió Valenciana, que té com un dels seus principis inspiradors la «promoció del valencià»; de la Direcció General de Política Lingüística, com a instrument de planificació, i, finalment, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, com a ens de referència normativa.

Després de dos-cents setanta-sis anys de supressió de l'ús públic i oficial del valencià, l'aprovació de la mencionada llei de política lingüística s'ha de considerar com una fita històrica. A partir del 1983, el valencià, coincidint amb una llarga reivindicació de la nostra societat, deixà legalment de ser marginat i, en conseqüència, la Generalitat encetà un procés de promoció i foment del valencià amb l'objectiu final d'assolir «l'equiparació efectiva amb el castellà i garantir l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes en condició d'igualtat».

Al cap de vint anys, i a pesar que hi ha hagut etapes i ritmes d'aplicació diferents, el balanç general és positiu, bé que encara no satisfactori, com recentment ha reconegut també el Consell Valencià de Cultura. Cal propiciar un nou impuls per a aconseguir una situació de plena normalitat.

L'any 2001, a l'hora d'elegir els primers vint-i-un membres de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, els principals partits parlamentaris signaren el Pac-

8. Acord adoptat pel Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua en la sessió celebrada el 20 de novembre del 2003.

te pel valencià amb la voluntat de conciliar «un marc compartit perquè la defensa i promoció de la cultura i de la llengua del nostre poble [...] es convertisca en una tasca comuna de tots els partits i de totes les institucions», a fi de «concretar, desenrotllar i actualitzar els manaments de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià». Una bona manera de celebrar este aniversari és reivindicar la vigència d'eixe pacte, tractar d'implicar totes les forces polítiques i culturals, i demanar a l'Administració que complisca tots els compromisos que se signaren.

En la mateixa línia, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua considera molt positius els «Criteris d'ús del valencià en l'àmbit administratiu de la Generalitat Valenciana», que la Comissió Interdepartamental per a l'Aplicació de l'Ús del Valencià va establir a Ares del Mestre el passat dia 1 d'octubre.

Valorem encertadament que en el document d'Ares es declare explícitament que «l'Administració valenciana ha de ser exemple de referència i marcar determinades pautes d'usos lingüístics, respectant sempre els drets individuals de les persones i, des dels principis de tolerància, respecte i aplicació de la llei, ja que només des d'estes premisses es poden generar actituds lingüístiques positives que se sumen a la recuperació i l'ús social del valencià». Esta actitud exemplar, que impulsa la Generalitat Valenciana, hauria d'estendre's també a l'Administració local, a l'Administració perifèrica de l'Estat, a l'Administració de Justícia, als mitjans de comunicació i a les diferents confessions religioses, entre altres àmbits.

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que té present el seu compromís social, ofereix la seua col·laboració a tots estos sectors per a contribuir a esta empresa col·lectiva en tot allò que siga propi de les seues competències.

Perquè la recuperació del valencià siga efectiva cal, de nou i com sempre, el concurs de tota la societat valenciana. Seria improcedent atribuir exclusivament els possibles èxits i fracassos d'este procés a l'acció dels governs o de les institucions públiques, per bé que esta siga fonamental per a avançar en la normalització lingüística del valencià. Les causes per les quals decau o es recupera el vigor d'una llengua són múltiples i complexes. Restablir el seu ús implica molt sovint alterar pautes de comportament que han arrelat profundament en l'actitud lingüística de les persones. La recuperació de l'ús i la dignificació del valencià és, per tant, obra de tots.

Per això, en este vinté aniversari de la llei, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua vol reconèixer especialment la labor que han dut a terme, dia a dia, els professors, que han contribuït a situar el valencià en una posició de normalitat en l'àmbit educatiu, inculcant hàbits de conducta tolerant i comprensiva entre els jòvens, i formant-los en la competència lingüística necessària. Digna d'elogi és també la tasca dels funcionaris i dels treballadors públics, entre els quals destaquen especialment els tècnics i dinamitzadors lingüístics. Gràcies a una bona part del funcionariat, el valencià ha tornat a ser també la llengua normal de l'Administració pública.

El reconeixement de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua s'estén també a l'obra dels escriptors, investigadors, capellans, periodistes, locutors, actors, cantants i, en general, a tots aquells que, amb el seu exemple de fidelitat al valencià, han contribuït, i contribuïxen, al manteniment de la vitalitat de la llengua. Finalment, l'homenatge de gratitud de la nostra institució és per al conjunt de ciutadans i ciutadanes que, després de passar nombroses vicissituds, han continuat segle rere segle fent ús de la seua llengua amb una notable lleialtat. Sens dubte, l'actitud de tots ells és indispensable perquè esta societat confie en si mateixa i encare el futur de manera cohesionada, perquè no podem oblidar que el valencià és una de les principals senyes d'identitat del poble valencià.

6. Una invitació a continuar avançant⁹

A partir d'estes dades [*Llibre blanc de l'ús del valencià (I)*] cal tindre present la complexitat dels diferents factors que condicionen l'estatus sociolingüístic del valencià, així com els canvis culturals i sociolingüístics que es preveuen en la nostra societat. En conseqüència, convé evitar tant el pessimisme com l'optimisme desmesurats, segons els quals el futur de la llengua és incert.

A este respecte, es podrien plantejar una sèrie de qüestions, com ara si s'ha frenat el procés de minorització del valencià que es detectava l'any 1983 quan es va aprovar la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià; si es va cap a la substitució definitiva del valencià o s'està en el camí del redreçament; quines iniciatives convindria adoptar; quines tindrien una bona acceptació cívica, i quina política lingüística caldria aplicar perquè les mesures foren eficaces.

Com a resposta, hi ha diverses declaracions públiques d'una importància i representativitat significatives. En este sentit, és rellevant el que es declara en el Dictamen sobre qüestions lingüístiques (1998) del Consell Valencià de Cultura: «La situació del valencià és certament paradoxal [...] quant a l'ús culte i oficial [...] estem millor que no hem estat en els darrers segles [...]; en canvi, quant a l'ús popular, no sembla que assistim a cap tipus de represa [...] Si continuem en una situació de desafecció lingüística [...] la mera preservació deixarà de ser possible.»

També és important el que s'indica en el Pacte pel valencià dels grups majoritaris de les Corts Valencianes (14 de juliol del 2001): «La llei no ha donat els resultats esperats perquè s'ha aplicat, i molt dèbilment, només en el sector de l'ensenyança [...] en la promoció de l'ús ha resultat insatisfactòria, i el valencià [...] corre el gran perill de desaparéixer en poc temps.»

Finalment, també l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, en el xx Aniversari de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (20 de novembre del 2003), va observar que: «a pesar que hi ha hagut etapes i ritmes d'aplicació diferents, el balanç general és positiu, bé que encara no satisfactori.» Esta declaració institucional assenyala, a més, la importància del Pacte pel valencià i assumix

9. Recapitulació de la Secció de Foment de l'Ús del Valencià de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua de 29 de juny del 2005, dins del *Llibre blanc de l'ús del valencià (I)*. *Enquesta sobre la situació social del valencià. 2004* (2005).

els seus plantejaments (com ja havia fet en la declaració del 23 de juliol, a propòsit de la constitució dels òrgans de representació i de govern dels valencians); a més, afirma que perquè este pacte siga efectiu cal eixamplar-lo: «Cal, de nou i com sempre, el concurs de tota la societat valenciana.» I oferix la seua col·laboració per a contribuir a esta empresa col·lectiva.

Estes declaracions són cabdals per a tractar d'assolir un gran pacte cívic pel foment del valencià, ja que és evident que el procés que es va iniciar amb la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià necessita un nou impuls, al front del qual ha de tindre un paper fonamental el Govern Valencià.

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua, recollint aportacions diverses i com a conseqüència dels resultats de l'enquesta, considera pertinent proposar algunes iniciatives que, a este respecte, caldria dur a terme:

1. Fomentar, des de la Generalitat Valenciana, la coordinació de les diferents administracions públiques per a dissenyar actuacions conjuntes per al foment del valencià.
2. Dissenyar i realitzar actuacions dirigides a augmentar la sensibilitat social respecte al fet plurilingüe de la societat valenciana i europea, i a propiciar una actitud positiva i compromesa amb la promoció de l'ús del valencià.
3. Promoure, des de l'Administració pública, l'elaboració d'estudis sociolingüístics i actualitzar-los periòdicament, a fi de planificar actuacions de foment del valencià basades en fets reals.
4. Difondre els acords normatius i el model de llengua de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, l'ens oficial de referència normativa del valencià.
5. Potenciar la participació social per a aprofundir en el compromís pel valencià i en el seu foment.
6. Garantir el dret dels ciutadans a usar el valencià i a ser atesos en valencià en tota l'Administració pública, assegurant a este efecte la capacitat lingüística adequada dels funcionaris i treballadors públics.
7. Definir el perfil lingüístic dels llocs de treball de l'Administració pública i establir el sistema per a accedir-hi garantint els coneixements bàsics de valencià.

8. Impulsar actuacions perquè s'establisca entre totes les administracions una xarxa de tècnics de dinamització i de promoció de l'ús del valencià.
9. Difondre els drets lingüístics reconeguts en l'ordenament jurídic i garantir l'assessorament i la defensa jurídica dels valencianoparlants a través d'un organisme integrat en la Sindicatura de Greuges.
10. Incentivar els sectors socials que s'incorporen al procés de normalització lingüística i que adopten preferentment l'ús del valencià.
11. Establir, en totes les administracions, uns criteris d'ús de les dos llengües oficials i aprovar reglaments de promoció del valencià.
12. Determinar si els diferents models d'escolarització garantixen que, en concloure els estudis obligatoris, els alumnes coneixen les dos llengües oficials de la Comunitat Valenciana de manera suficient i en condicions d'igualtat i, en cas contrari, aplicar criteris eficaços per a corregir les possibles deficiències que s'hi observen.
13. Donar suport especial als programes d'escolarització que tenen el valencià com a llengua bàsica d'ensenyança.
14. Catalogar els llocs de treball d'Educació Infantil, Primària i Secundària com a bilingües, i garantir que tot el professorat que els ocupe tinga un coneixement suficient i adequat de valencià oral i escrit.
15. Dotar els centres de Secundària, Batxillerat i cicles formatius amb el professorat suficient per a cobrir l'ensenyança en valencià, i que eixe procés tinga continuïtat en la universitat, a fi que els alumnes que opten a estudiar-hi en valencià ho puguem fer efectiu.
16. Incloure les titulacions universitàries específiques dels estudis superiors de valencià, així com les equivalències corresponents a altres titulacions homòlogues, en els certificats de coneixement de valencià del professorat.
17. Donar suport a les associacions cíviques que treballen per l'ensenyança en valencià.
18. Donar suport a l'elaboració i edició de materials didàctics en valencià.
19. Donar suport a l'edició de llibres en valencià i promoure campanyes per incentivar-ne la lectura.

20. Oferir cursos de valencià per a les persones adultes en general i per als treballadors del sector de servicis.
21. Realitzar campanyes especials de cursos de valencià dirigits als immigrants nouvinguts.
22. Promoure l'aplicació de plans de normalització lingüística en els sindicats, empreses, organitzacions patronals i entitats similars.
23. Incentivar l'ús del valencià en superfícies comercials, en entitats bancàries i en caixes d'estalvi, en organitzacions socioeconòmiques i en entitats esportives.
24. Fer una crida a totes les confessions religioses perquè donen un impuls decidit al procés de valencianització, sobretot en la relació amb els fidels.
25. Dotar d'un suport econòmic adequat les activitats de promoció i ús del valencià impulsades pels diferents col·lectius cívics.
26. Fer que RTVV siga un verdader instrument de foment del valencià, propiciant que use més un valencià adequat a la situació comunicativa i que augmente les hores de programació en esta llengua.
27. Fomentar la publicitat en valencià i ajudar la premsa i els altres mitjans de comunicació que s'editen o s'expressen en valencià.
28. Propiciar indústries culturals en valencià i ajudar les entitats socials que prioritzen l'ús del valencià en les seues actuacions, especialment en les activitats predilectes dels jòvens.
29. Assegurar l'adequada formació lingüística en valencià dels treballadors i treballadores dels mitjans de comunicació, especialment els editors, periodistes, guionistes, locutors i presentadors.
30. Proporcionar programes educatius i d'entreteniment en valencià a les diferents televisions comarcals i locals.
31. Donar suport a les empreses de producció i distribució audiovisual en valencià.
32. Ajudar la premsa escrita en valencià, tant si és en format imprés com digital.

33. Incentivar la creació de productes culturals en valencià en qualsevol suport tecnològic.
34. Valencianitzar plenament la senyalització viària i la retolació pública i privada.
35. Propiciar que els grups polítics assumisquen que els representants del poble en les diferents institucions han de conèixer el valencià, usar-lo i fomentar-lo.
36. Coordinar-se amb les comunitats autònomes amb llengua pròpia per a potenciar conjuntament els drets lingüístics en l'àmbit de l'Estat i en l'àmbit europeu.
37. Coordinar-se amb les comunitats autònomes del nostre àmbit lingüístic per a potenciar i enriquir la llengua que compartim.
38. En col·laboració amb el Govern de la Generalitat i amb el Govern d'Espanya, promocionar la realitat lingüística valenciana en la resta de l'Estat i en l'àmbit internacional.

Estes propostes podrien ser un referent per a «concretar, desplegar i actualitzar els manaments de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, l'objectiu bàsic de la qual té plena vigència», tal com declararen els grups parlamentaris de les Corts Valencianes que van firmar el Pacte pel valencià amb motiu de l'elecció dels membres de l'AVL.

A fi que la societat valenciana avance en la seua autoestima i en la consideració i potenciació del valencià com a principal senya d'identitat, cal arribar a formalitzar un gran pacte cívic, polític i social, i convindre que qualsevol element que no contribuïska a fer del valencià una senya d'identificació comunitària i d'unió entre els valencians, entrebanca la recuperació de la nostra identitat com a poble. Només si es crea esta nova situació serà possible donar un nou impuls al foment del valencià. Les diverses propostes que s'han mencionat poden ser, per tant, la base d'un programa de futur on puguen convergir tots els valencians que volen que la nostra llengua continue sent un instrument de convivència. Finalment, és oportú recordar la declaració institucional del Ple de l'AVL (23 de juliol del 2003) que es va fer a propòsit de la constitució dels òrgans de representació i de govern dels valencians.

Es dirigia «a les Corts Valencianes, al Govern Valencià, a les diputacions provincials i ajuntaments de la Comunitat Valenciana». En esta declaració, després de valorar positivament el Pacte pel valencià i de recordar els principals compromisos pendents, es conclouia: «És el moment de donar un nou impuls al foment de l'ús del valencià amb actuacions unitàries de les nostres institucions dirigides a potenciar l'estima de la societat valenciana per ella mateixa i per la seua llengua pròpia, tractant que tots els que vivim i treballem a la Comunitat valenciana visquem en harmonia, amb voluntat de fer del valencià un instrument de convivència.»

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua reitera una vegada més el seu compromís institucional de col·laborar en tota classe d'accions positives conduents a aconseguir la normalització plena del valencià en tots els àmbits de la nostra societat, i exhorta tots els valencians a sumar-se a este projecte cívic.

7. La situació social del valencià i iniciatives per a fomentar-ne l'ús¹⁰

Atés que és funció de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua «vetlar per l'ús del valencià», amb l'objectiu de plantejar a les Corts i al Govern «observacions i consells pertinents per a l'ús normal del valencià en qualsevol de les seues manifestacions», esta institució creu convenient presentar formalment el *Llibre blanc de l'ús del valencià-II. Iniciatives per al foment del valencià* com un instrument de reflexió sobre l'estatus lingüístic de la llengua i la seua realitat sociolingüística, amb l'objectiu d'afavorir el compromís de les institucions en la tasca comuna de garantir els drets, les obligacions i les llibertats lingüístiques dels ciutadans valencians, ja que els poders públics han de vetlar per la seua protecció i respecte. [...]

El Ple aprova el document:

LA SITUACIÓ SOCIAL DEL VALENCIÀ I INICIATIVES PER A FOMENTAR-NE L'ÚS

I. Consideracions bàsiques:

1. En l'Estatut d'Autonomia (2006) s'indica que «la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana és el valencià».
2. La Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià es considera encara un bon instrument de normalització social de la llengua respecte a l'establiment de drets, obligacions i objectius, tot i que no s'han acomplert plenament, sempre que els manaments de la llei s'actualitzen i es concreten per a superar mancances i atendre els canvis socials que s'han produït des de la seua aprovació.
3. Els poders públics han de salvaguardar els drets lingüístics individuals i col·lectius [...] i atorgar especial protecció al valencià com a llengua pròpia del poble perquè siga un vincle d'integració social de tots els valencians.

10. Aprovat pel Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua del 26 de juny del 2009, en el context del vint-i-cinqué aniversari de la LUEV.

4. La política lingüística serà eficaç si totes les institucions, amb la Generalitat al davant, assumixen la seua competència normalitzadora i coordinen les seues accions respecte al foment del valencià sobre la base d'un ampli consens cívic en què els agents socials, els partits polítics i les associacions es plantegen fer del valencià un instrument de convivència.
5. La Carta del Drets Socials de la Comunitat Valenciana, com a expressió de l'espai cívic de convivència social que, segons l'Estatut (art. 10.2), s'ha d'elaborar amb una llei de les Corts, pot ser una nova fita per a aprofundir en els drets lingüístics dels valencians i l'expressió d'un nou pacte cívic.
6. Més enllà de l'àmbit territorial, cal prendre en consideració alguns altres objectius, com ara el d'avançar cap a un Estat espanyol plurilingüe, en què les diverses llengües cooficials estiguen presents en les institucions i en els organismes de l'Administració central i perifèrica de l'Estat, així com en els organismes estatals de titularitat pública i en les institucions de la Unió Europea, en compliment de les recomanacions de la Carta Europea de les llengües menys esteses i del Comité europeu sobre polítiques lingüístiques.

II. Propostes sobre noves iniciatives

1. La política lingüística ha de tendir a «enfortir la nostra autoestima com a valencians, afirmar i potenciar la nostra personalitat diferenciada» (CVC). Com s'assenyala en el preàmbul de la LUEV quan s'afirma que cal «retornar la nostra llengua a la categoria i el lloc que es mereix», això té sentit en el context d'un procés més ampli: «el procés de recuperació de la plena identitat del poble valencià». La promoció del valencià no pot entendre's com una qüestió marginal i accessòria, ni pot ser asimètricament oficial i parcialment escolar. És un element primordial i indestruïble dels drets bàsics dels valencians, que queda confirmat pel fet que la referència a la llengua dels valencians forma part del títol preliminar de l'Estatut d'Autonomia (2006), que estableix els principis que ordenen l'estat i el sistema polític dels valencians.
2. En l'Estatut d'Autonomia (2006), com a norma institucional bàsica de la Comunitat Valenciana, s'amplia l'estatus lingüístic fins ara vigent i es dóna caràcter estatutari a elements normatius inclosos en la LUEV, ja que estableix que «la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana és el valen-

cià» (art. 6.1) i reconeix explícitament el dret dels ciutadans valencians a «rebre l'ensenyança del, i en, idioma valencià» (art. 6.2), així com a «dirigir-se a l'Administració de la Comunitat Valenciana en qualsevol de les dos llengües oficials i a rebre resposta en la mateixa llengua utilitzada» (art. 9.2). Sembla oportú, per tant, iniciar una nova etapa d'aprofundiment d'estos manaments de l'Estatut d'Autonomia i dotar-se de noves normes que promoguen més explícitament el foment del valencià. En l'actualitat no sols és convenient, sinó necessari, treballar per a millorar l'autoestima dels valencians en la seua identificació com a poble a través d'una senya d'identitat com és la llengua, intensificant els esforços perquè el valencià estiga present en més àmbits.

3. Els principals mitjans de recuperació i foment del valencià són, segons la LUEV, l'Administració, l'ensenyament i els mitjans de comunicació pública. En els tres àmbits s'ha de superar la desigualtat que encara es manté entre les dos llengües oficials, i prioritzar, en tot cas, l'ús del valencià com a llengua pròpia. La política d'igualtat en estos tres àmbits ha de consistir a posar els instruments per a garantir els drets lingüístics «prenent les mesures que calguen pel foment de l'ús i ensenyament del valencià» (art. 34). És un bon moment per a valorar el que té de positiu la tasca feta i adequar la LUEV a les noves realitats. S'imposa un criteri de discriminació positiva, on la llengua menys afavorida, en este cas el valencià, resulte beneficiada en qualsevol situació si es vol ser coherent amb els manaments que deriven dels marcs legals generals.
4. És imprescindible donar un nou impuls al foment de l'ús del valencià amb actuacions unitàries de les nostres institucions per a potenciar l'estima de la societat valenciana per ella mateixa i per la seua llengua, i tractar que tots els que vivim i treballem a la Comunitat Valenciana visquem en harmonia, amb voluntat de fer del valencià un instrument de convivència. I com a capdavanters, els diputats de les Corts, els membres de Consell i d'altres institucions, en les seues actuacions públiques, han de ser una referència cívica rellevant de l'ús i el foment de la llengua, i han d'assumir com a representants de la societat valenciana que el valencià és la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i que cal que assolisca el màxim prestigi social. Cal afavorir, per tant, que els grups polítics assumisquen que els representants en les diferents institucions coneguen el valencià, l'usen i el fomenten.

5. El dret dels ciutadans a usar el valencià i a ser atesos en valencià en tota l'Administració pública exigix assegurar la formació i la competència lingüístiques adequades dels funcionaris i treballadors públics, i garantir, en tot cas, els coneixements bàsics de valencià quan accedisquen a la funció pública, així com que les diferents administracions programen l'extensió progressiva de l'ús del valencià com a llengua habitual.
6. L'Estatut d'Autonomia atorga caràcter estatutari a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), ja que estableix que «l'Acadèmia Valenciana de la Llengua és la institució normativa de l'idioma valencià» (art. 6.8) i que la seua normativa lingüística «és d'aplicació obligatòria per a totes les administracions públiques de la Comunitat Valenciana» (art. 41). Este manament s'amplia en la Llei de Creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que indica que les decisions de l'AVL que li corresponen en l'exercici de les funcions «hauran de ser observades per totes les institucions de la Generalitat, pels poders públics, per la resta d'administracions públiques, el sistema educatiu, i els mitjans de comunicació, les entitats, els organismes i empreses de titularitat pública o que compten amb finançament públics» (art. 5). Per tant, és inajornable difondre els acords normatius de l'AVL i fer efectius estos manaments. A més, cal concretar mesures polítiques que intensifiquen l'ús de la llengua en tots els àmbits.
7. En l'Estatut d'Autonomia s'estableix, també, que «els notaris hauran de garantir l'ús del valencià en l'exercici de les seues funcions en l'àmbit de la Comunitat Valenciana» (art. 58.2). I la LUEV indica que els assentaments dels registres públics es facen «en la llengua oficial sol·licitada per l'interessat o els interessats de comú acord...» (art. 14). Respecte a això seria convenient una acció més directa per part de la Generalitat a fi de propiciar la normalització de l'ús del valencià en les oficines i els despatxos dels notaris i els registradors, i promocionar l'ús del valencià en les escriptures i els documents públics.
8. En l'Estatut d'Autonomia es remarca que «tots tenen el dret a rebre l'ensenyament del, i en, idioma valencià» (art. 6.2). En conseqüència, una acció prioritària de la Generalitat hauria de consistir a donar suport especial als programes que tenen el valencià com a llengua bàsica de l'ensenyament en tots els nivells educatius, des de l'Educació Infantil a la universitat, i que tot el professorat pugua impartir les classes en valencià. Així mateix, és urgent promocionar més l'ensenyament i l'ús de

la llengua també en els territoris de predomini lingüístic castellà, i que tots els servicis educatius siguen exemplars a l'hora de fer del valencià la llengua pròpia. En tot cas, cal que els diferents models d'escolarització garantisquen que, en concloure els estudis obligatoris, els alumnes hagen obtingut la mateixa capacitat en les dos llengües oficials, i això, només s'aconsegueix si hi ha una presència significativa del valencià com a llengua vehicular d'ensenyament. Els estudis psicolingüístics més recents confirmen que solament així és possible arribar a un aprenentatge equilingüístic.

9. Fer del valencià la llengua bàsica dels mitjans de comunicació de titularitat pública és un objectiu prioritari, així com donar suport a l'ús del valencià en els mitjans de comunicació privats. És evident que la finalitat de la creació de RTVV no s'ha acomplert plenament, tot i que ha possibilitat l'entrada del valencià en totes les cases. Per tant, caldria, com una de les tasques més urgents, fomentar i augmentar la radiodifusió i la televisió en valencià en els mitjans de comunicació de la Comunitat Valenciana i instar l'ens públic de RTVV perquè assolisca un compromís més fort en l'ús generalitzat del valencià en la seua programació.
10. Tenim al davant el repte històric de compaginar l'assumpció de la interculturalitat que ens aporten els immigrants amb el fet de constituir una societat no excloent que reforce la nostra identitat i fer que el valencià siga un element de cohesió social. A este fi, s'haurien de revisar les actituds que tenim com a societat acollidora i el context lingüístic valencià que oferim als nousvinguts. Solament des d'actituds favorables cap a la diversitat lingüística es podrà fer que el valencià siga el principal vincle d'unió. Es necessiten noves polítiques amb mesures explícites i específiques en diferents àmbits de foment del valencià orientades a acollir els nousvinguts, promoure la igualtat i incorporar-los activament en el conjunt de la societat. Cal tindre una actitud receptiva i de respecte a les aportacions dels nousvinguts i fer-los veure que el valencià, a més de ser un signe d'identitat del poble que els acull ha de ser un vincle entre aquells que han vingut i volen arrelar-se en esta terra i els oriünds o els qui porten més temps entre nosaltres, que ja han adoptat el valencià com a llengua de comunicació.
11. En una societat democràtica les polítiques lingüístiques no són eficaces sense arrelament social, el qual només s'aconsegueix si els dinamitzadors

de la societat, amb les institucions al capdavant, les assumixen i les difonen. Així ho va expressar el Consell Valencià de Cultura (1998): «ha arribat el moment de consensuar primer i d'aplicar després les mesures polítiques que cal prendre amb urgència per a promoure l'ús del valencià als més diversos nivells». Les dades sociolingüístiques indiquen que hi ha una valoració majoritària globalment positiva del procés encetat per la LUEV, i per tant, cal afavorir l'ús del valencià i que les institucions valencianes adopten un compromís més ferm en el foment del valencià.

III. Recapitulació

La Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià va significar la devolució històrica de l'estatus juridicopolític del valencià com a resultat de tot un moviment cultural, polític i cívic compromés amb el progrés democràtic del poble valencià. Es va començar així la rehabilitació social de la llengua, en un dels processos de major transcendència que la societat valenciana ha experimentat al llarg de la història. El reconeixement, en l'Estatut d'Autonomia, del valencià com «la llengua pròpia» renova i incrementa les exigències de fomentar el valencià amb noves polítiques que concreten i amplien el marc general de la política lingüística tenint en compte els reptes actuals.

Esta renovació s'ha de vincular al progrés social, econòmic, cultural del poble valencià i requereix comptar amb el suport dels sectors més dinàmics. Les valoracions i conclusions del *Llibre blanc de l'ús del valencià-II. Iniciatives per al foment del valencià* situen els reptes actuals de la normalització, ens inviten a aprofundir en l'estatus jurídic del valencià, mostren l'evolució social del valencià i les diferents etapes del procés encetat amb la LUEV i presenten propostes respecte a catorze àmbits socials. Considerar-les farà possible progressar en el lema de la Generalitat: «Junts. Naturalment en valencià».

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua reitera les propostes amb què conclouïa el *Llibre blanc de l'ús del valencià-I. Enquesta sobre la situació social del valencià. 2004*, on s'analitzen els resultats de l'enquesta general. Així mateix, insisteix en la rellevància del «Pacte pel valencià. Acords per a la promoció del valencià» que els grups majoritaris de les Corts firmaren a l'elegir els primers acadèmics de l'AVL (2001).

8. Consideracions sobre l'establiment d'un pla general plurilingüe en el sistema educatiu valencià ¹¹

Respecte a la implantació generalitzada en el sistema educatiu valencià d'un pla plurilingüe, atesos els documents que figuren com a annex, els acadèmics són convergents respecte als plantejaments següents:

1. Manaments legals i planificació educativa. L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana (EACV) i la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV) són els referents de tota la política lingüística, també pel que fa a l'ensenyament. La planificació educativa ha d'assumir i garantir el que en ells s'establix:
 - 1.1. L'Estatut d'Autonomia fonamenta en l'article 6é les bases de tota actuació. Tenen especial rellevància al respecte: el dret a rebre l'ensenyament en valencià i l'especial protecció i respecte a la recuperació del valencià: «L'idioma valencià és oficial a la Comunitat Valenciana, igual que ho és el castellà, que és l'idioma oficial de l'Estat. Tots tenen dret a conèixer-los i usar-los i a rebre l'ensenyament del, i en, idioma valencià» (punt 2) i «S'atorgarà especial protecció i respecte a la recuperació del valencià» (punt 5). Així com que «La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial de les dos llengües, i adoptarà les mesures necessàries per tal d'assegurar-ne el coneixement» (punt 3).
 - 1.2. La LUEV assenyala als articles 18-23 el que s'ha de garantir respecte a l'aplicació del valencià a l'ensenyament. Té una especial rellevància el que és l'objectiu de l'escolarització obligatòria: «al final dels cicles en què es declara obligatòria la incorporació del valencià a l'ensenyament, i qualsevol que haja estat la llengua habitual en iniciar els estudis, els alumnes han d'estar capacitats per a utilitzar, oralment i per escrit, el valencià en igualtat amb el castellà» (art. 19.2.).
2. El pla general plurilingüe ha de garantir els drets i els objectius que dimanen dels manaments legals assenyalats per a la totalitat dels alumnes de la Comunitat Valenciana. Un pla general que integre el conjunt de centres

11. Acord adoptat pel Ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua en la sessió del 25 del novembre del 2011.

- públics, concertats i privats, tant per als territoris de predomini lingüístic valencià, com per als de predomini lingüístic castellà, en aspectes tan fonamentals com la promoció del valencià com a llengua pròpia, l'equilingüisme valencià-castellà, i el coneixement bàsic de la llengua estrangera.
3. La incorporació d'una llengua estrangera al sistema educatiu valencià és molt positiva si s'encerta a concretar una pedagogia veritablement multilingüe i si l'atenció preferent al valencià com a llengua vehicular és una condició necessària per a garantir l'equilingüisme final del valencià i el castellà.
 4. El pla plurilingüe ha de tindre com a punt de partida, i ser continuació, dels programes bilingües actuals. Si es prenen en consideració els diferents estudis, la major eficàcia educativa respecte a competències lingüístiques correspon als programes d'Immersion Lingüística i als d'Ensenyament en Valencià, en els quals l'objectiu assenyalat per la LUEV s'aconsegueix en un nivell més alt.
 5. Des d'un punt de vista pedagògic, l'aprenentatge del valencià i en valencià ha d'estar complementat i no substituït, per l'aprenentatge del castellà, idioma oficial de l'Estat, i de l'anglès o altres llengües d'Europa o emergents en el camp internacional. La llengua pròpia del territori és precisament la base més positiva i exitosa per a la formació multilingüe.
 6. El pla general hauria de concretar-se en diferents programes segons la realitat sociolingüística (zona de predomini lingüístic) i personal dels alumnes, atesa la seua llengua habitual manifestada pels pares o alumnes en matricular-se. La diferenciació de programes haurà d'atendre el moment de la introducció sistemàtica de la lectoescriptura de les tres llengües, i el seu ús com a llengua d'instrucció o d'ús vehicular.
 7. Les reflexions plantejades en «Un document d'educació plurilingüe i intercultural per al sistema educatiu valencià», elaborat per Escola Valenciana i assumit per les universitats públiques valencianes, són unes reflexions qualificades que caldria prendre en consideració, perquè emmarquen les característiques d'un model d'educació plurilingüe en el context sociolingüístic valencià.
 8. Consens i recursos. L'aprovació del pla plurilingüe tindrà futur si és fruit del consens de la comunitat educativa i de la societat valenciana, i si es dediquen els recursos econòmics i humans suficients. I l'AVL, des de la

seua funció de «vetlar per l'ús del valencià» i elaborar i elevar al Consell de la Generalitat «observacions i consells pertinents per a l'ús normal del valencià en qualsevol de les seues manifestacions», vol col·laborar en la consecució d'este consens.

ACADÈ
MIAVA
LENCI
ANADE
LALLE
NGUA ✓

ISBN: 978-84-482-5872-6

9 788448 258726